

Prognos

Statens budget och de offentliga finanserna

November 2023

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Publikationen kan laddas ner
från ESV:s webbplats esv.se.

Datum: 2023-11-17

Dnr: 2023-08007

ESV-nr: 2023:51

Copyright: ESV

Sammanfattning

Svensk ekonomi har bromsat in och befinner sig i en lågkonjunktur. Arbetsmarknaden har försvagats och arbetslösheten ökar, framför allt nästa år. Den lägre aktiviteten i ekonomin bidrar till att den offentliga sektorns finansiella sparande visar ett underskott på 51 miljarder kronor i år. Även minskade kapitalinkomster bidrar till det svagare sparandet. Underskottet blir störst i kommunsektorn där utgifterna ökar betydligt mer än inkomsterna. Nästa år växer underskottet till 81 miljarder kronor. Det blir då som störst i staten, vilket delvis beror på förslag i budgetpropositionen för 2024. Det strukturella sparandet ligger strax under målnivån för överskottsmålet 2023 och avviker från överskottsmålet 2024.

Svensk ekonomi befinner sig i en lågkonjunktur och BNP minskar med 0,6 procent i år. Hushållens konsumtion och investeringarna minskar till följd av hög inflation och stigande räntor. Inflationen har dämpats och väntas nå Riksbankens inflationsmål under den senare delen av 2024. Riksbanken kan då börja sänka räntan igen, varpå aktiviteten i ekonomin tilltar och BNP växer med 0,7 procent nästa år. Arbetsmarknaden påverkas av den dämpade efterfrågan i ekonomin med viss eftersläpning och arbetslösheten stiger till 8,2 procent nästa år. Ett normalt konjunkturläge nås 2026.

Skatteintäkterna ökar långsammare i år än förra året, eftersom skattebaserna utvecklas svagare när det är lågkonjunktur. Såväl momsintäkterna som direkt skatt på arbete och skatt på företagsvinster dämpas i år. Samtidigt minskar hushållens kapitalskatter kraftigt till följd av en svagare utveckling på bostadsmarknaden och börsnedgången sedan toppen i början av 2022. Skatt på arbete ökar sammantaget i ungefär samma takt som förra året till följd av regeländringar och att särskild löneskatt ökar mycket. Avkastningsskatten ökar mycket när statslåneräntan stiger. Nästa år ökar skatteintäkterna i snabbare takt igen. Momsintäkterna utvecklas då starkare och avkastningsskatten fortsätter att öka mycket. Skatt på arbete utvecklas däremot svagare än i år när arbetsmarknaden försämras och hushållens kapitalskatter fortsätter att minska. Skattesänkningar i budgetpropositionen för 2024 har också en dämpande effekt.

De takbegränsade utgifterna ökar relativt lite i år och det är ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget som står för den största ökningen. Utgifterna ökar också inom flera utgiftsområden på statens budget, men minskar nästan lika mycket inom andra. Utgifterna ökar mest för Försvar och samhällets krisberedskap, Rättsväsendet, Ekonomisk trygghet vid ålderdom och Kommunikationer. Att vissa utgifter minskar beror på att pandemistöden har upphört och att utgifterna inom energiområdet var tillfälligt höga förra året. Den höga inflationen i fjol bidrar till att vissa utgifter ökar. Nästa år ökar de takbegränsade utgifterna betydligt mer, bland annat till följd av budgetpropositionen för 2024 och den höga inflationen i år. Det är fortsatt utgifterna för Försvar och samhällets krisberedskap, Rättsväsendet och Ekonomisk trygghet vid ålderdom som ökar mycket, men även utgifterna för Allmänna bidrag till kommuner höjs mycket.

Den offentliga sektorns finansiella sparande visar ett underskott på 51 miljarder kronor i år. Det beror på att skatteintäkterna ökar betydligt långsammare när konjunktoren bromsar in, samtidigt som kapitalinkomsterna sjunker och utgifterna ökar mycket. Det är framför allt konsumtionen och investeringarna som ökar mycket, främst i kommunsektorn men även i staten. Det största underskottet uppstår i kommunsektorn där sparandet försvagas markant av att utgifterna för avtalspensioner

ökar kraftigt till följd av den höga inflationen. Nästa år försvagas sparandet ytterligare, till ett underskott på 81 miljarder kronor. Underskottet blir då störst i staten. Trots att aktiviteten i ekonomin tilltar ökar utgifterna ändå snabbare än inkomsterna, vilket delvis beror på förslag i budgetpropositionen för 2024. Men även den höga inflationen bidrar. Utgiftsökningen i kommunsektorn dämpas nästa år och underskottet blir ungefär lika stort som i år. Ålderspensionssystemet visar överskott både i år och nästa år. **Statens budgetsaldo** visar ett underskott i år och nästa år. I år är skillnaden mellan de två saldobegreppen inte så stor men nästa år är den desto större. Det beror bland annat på att Sverige då väntas få de första utbetalningarna från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Utbetalningarna förbättrar saldot, men inte sparandet.

Det strukturella sparandet, det vill säga det finansiella sparandet rensat för påverkan av konjunkturen och engångseffekter, beräknas ligga strax under målnivån men inom gränsvärdet för överskottsmålet i år. Nästa år försvagas sparandet ytterligare till -0,2 procent av potentiell BNP, vilket är en tydlig avvikelse från målnivån. Sett till det ekonomiska läget kan en målavvikelse vara motiverad.

Maastrichtskulden sjunker i år och ligger under skuldankaret. Att skulden sjunker trots att det är underskott i de offentliga finanserna beror framför allt på att Riksbanken har amorterat av de sista av sina valutalån, samtidigt som pandemistöden har upphört. Nästa år stiger skulden till följd av fortsatt stora underskott, men den ligger kvar under ankaret.

Jämfört med budgetpropositionen för 2024 räknar ESV med en något lägre BNP-tillväxt 2024, men vi räknar med ungefär samma utveckling för arbetsmarknaden och inflationen. Vår prognos på de totala skatteintäkterna är trots det lägre alla år. Det beror framför allt på att vi räknar med lägre intäkter från hushållens kapitalskatter och lägre punktskatter. Vi räknar med lägre utgifter på statens budget samtliga år men högre utgifter i kommunsektorn. Sammantaget betyder det här att vi räknar med ett större underskott i den offentliga sektorns finansiella sparande i år och nästa år. Att vi räknar med ett större underskott förklaras inte i någon större utsträckning av skillnader i bedömningen av konjunkturläget. Det innebär att regeringen även räknar med ett bättre strukturellt sparande 2024. I regeringens prognos ligger det strukturella sparandet på målnivån 2024 medan det i ESV:s prognos tydligt avviker från målnivån.

Jämfört med föregående prognos är den makroekonomiska bilden ungefär densamma. BNP-tillväxten väntas bli lite lägre nästa år. Skatteintäkterna har reviderats ner samtliga prognosår utom 2023. Det beror till stor del på förslag om sänkt skatt på diesel och bensin i budgetpropositionen för 2024. Men även momsintäkterna och skatt på arbete har sänkts. Utgifterna på statens budget har reviderats upp alla år. I år svarar Riksgäldens nettoutlåning för merparten av justeringen, men från och med nästa år beror revideringen framför allt på förslag i budgetpropositionen. Den offentliga sektorns finansiella sparande har reviderats ner samtliga år. Det är framför allt i staten som sparandet har justerats ner till följd av de föreslagna skattesänkningarna och utgiftsökningarna i budgetpropositionen.

Tabell 1 Prognosen i siffror

Prognosen i siffror	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerad, procentuell utveckling	2,8	-0,6	0,7	2,9	2,7	1,5
Finansiellt sparande i offentlig sektor, miljarder kronor	66	-51	-81	-29	38	97
Finansiellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	1,1	-0,8	-1,3	-0,4	0,5	1,3
Strukturellt sparande i offentlig sektor, procent av potentiell BNP	0,3	0,0	-0,2	0,1	0,6	1,3
Maastrichtskuld, procent av BNP	32,9	30,7	31,7	32,1	30,8	29,0

Källa: SCB och ESV

Faktaruta Flera stöd till hushåll och företag för höga elkostnader

Till följd av de periodvis mycket höga elpriserna har hushåll och företag kompenseras, eller kommer att kompenseras, för höga elkostnader i flera steg. De olika stöden registreras på olika sätt i statens budget och i den offentliga sektorns finansiella sparande. Totalt sett beräknas ca 61 miljarder kronor i stöd betalas ut. 9 miljarder kronor av dessa försvagade det finansiella sparandet 2022, i övrigt påverkas inte det finansiella sparandet. Denna faktaruta förklarar skillnaderna mellan hur de olika stöden redovisas och hur de benämns i rapporten.

- 1) Det första stödet avsåg förbrukning under perioden december 2021–mars 2022 och uppgick till 9 miljarder kronor. Stödet benämns **elpriskompensation** och ingick i statens budget via ett anslag inom utgiftsområde 21, Energi. Stödet höjde utgifterna i statens budget och i nationalräkenskaperna med samma belopp, det vill säga det försämrade både budgetsaldot och det finansiella sparandet.
- 2) Efter det första stödet har det tillkommit stöd till hushåll och företag som finansieras via de kapacitetsavgifter (även kallat flaskhalsavgifter) som elbolagen betalar till Svenska kraftnät. Alla dessa inkluderas i det som i rapporten kallas **elstöd**. Dessa stöd har ingen påverkan på det finansiella sparandet. Kapacitetsavgifterna och elstöden redovisas under Riksgäldens nettoutlåning i statens budget. De inbetalda avgifterna sänker nettoutlåningen medan utbetalningarna av elstöd höjer den. Följande stöd till hushåll och företag har godkänts hittills:
 - a. Elstöd till hushållen i elområde 3 och 4 för perioden 1 oktober 2021–30 september 2022. Stödet godkändes i november 2022 och uppgick till 17,5 miljarder kronor. Det betalades ut under februari och mars 2023. Stödet höjer nettoutlåningen i år eftersom det finansieras med kapacitetsavgifterna och försvagar budgetsaldot. I SCB:s nationalräkenskaper bokfördes däremot stödet som en skatt på konsumtion och som en transferering till hushållen under fjärde kvartalet 2022, dvs. vid den tidpunkt då stödet godkändes. Det finansiella sparandet påverkades därmed inte men både skatteintäkterna och utgifterna höjdes. Även hushållens disponibla inkomster höjdes därmed 2022 trots att utbetalningen av stödet inte skedde förrän i år.
 - b. Elstöd till hushåll i hela Sverige för perioden november–december 2022 godkändes i februari 2023. Det beräknas uppgå till 7 miljarder kronor. Liksom det stöd som redan har betalats ut till hushållen höjer stödet nettoutlåningen och försämrar budgetsaldot 2023. I nationalräkenskaperna kommer det att bokföras som en skatteintäkt och transferering till hushållen år 2023, samma år som stödet godkändes.
 - c. Elstöd till företag och organisationer godkändes i januari 2023. Det beräknas uppgå till 27 miljarder kronor. Stödet kommer att registreras på budgeten och i nationalräkenskaperna på samma sätt som stödet till hushållen som betalas ut i år, förutom att

transfereringen går till företag och organisationer i stället för till hushåll.

- d. Elstöd till elintensiva företag har också godkänts i år. Det beräknas uppgå till 0,7 miljarder kronor och registreras på samma sätt som det generella stödet till företag.
-

Metodruta Principer och metoder för ESV:s prognos

För att kunna tolka Ekonomistyrningsverkets (ESV:s) prognoser och förstå hur de skiljer sig från prognoser från andra prognosinstitut är det viktigt att känna till ESV:s principer och metoder.

ESV:s prognos – ett underlag för politiska beslut: ESV:s prognos ska vara ett beslutsunderlag för den ekonomiska politiken. Prognosen omfattar hela samhällsekonomin, med fokus på inkomster och utgifter för den offentliga sektorn. Nyckelaggregaten i beräkningarna är statens budgetsaldo och det finansiella sparandet i den offentliga sektorn samt den offentliga skuldsättningen. Prognosen omfattar innevarande år och de följande fyra åren. Prognosen baseras på gällande regler samt förslag och tydliga aviseringar om framtida finanspolitik som regeringen har presenterat i den senaste budgetpropositionen.¹ ESV gör inga antaganden om ny finanspolitik, vilket är en viktig skillnad mot flera andra prognosinstitut.

Makroekonomi: Prognosen för hur svensk ekonomi utvecklas är grunden för beräkningarna för de offentliga finanserna. För innevarande och nästa år är makroprognosen en konjunkturprognos som fångar efterfrågan i ekonomin. Därefter baseras prognosen i stället på ekonomins utbudssida. Produktion och sysselsättning antas då konvergera mot den uppskattade potentialen i svensk ekonomi, givet finanspolitiken i den senaste budgeten. Potentialen beror i stor utsträckning på demografin och produktivitetens utvecklingen i ekonomin. På längre sikt, vanligen slutåret i beräkningen, antas den cykliska variationen ha upphört och resursutnyttjandet vara normalhögt (varken hög- eller lågkonjunktur). Produktion och sysselsättning är då i nivå med potentialen.

Inkomster i offentlig sektor: Skatteintäkterna har en stark koppling till makroekonomin, eftersom de stora skattebaserna i hög grad samvarierar med BNP-utvecklingen. Därtill kan regeländringar få stor påverkan på intäkterna. ESV:s beräkningar på längre sikt visar som regel ungefär oförändrade skatteintäkter som andel av BNP.

Utgifter i staten: Utgifterna i staten påverkas inte i lika stor utsträckning som skatteintäkterna av hur makroekonomin utvecklas. Vissa utgifter påverkas inte alls utan är helt budgetstyrda, medan andra är regelstyrda och påverkas av makro- och volymutvecklingen inom respektive område. Därtill finns utgifter som både är budgetstyrda och påverkas av pris- och löneutvecklingen, exempelvis myndigheternas förvaltningsutgifter. ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik i förhållande till den senaste budgeten innebär att utgifterna på längre sikt tenderar att minska som andel av BNP eftersom det förutsätts att inga nya utgiftshöjande beslut tillkommer. Det beror främst på att budgetpraxis är att vissa utgifter är nominellt oförändrade efter aktuellt budgetår. Det gäller exempelvis som regel de generella statsbidragen till kommunerna. Andra budgetstyrda utgiftsanslag räknas i budgeten upp enligt regeringens prioriteringar även för kommande år, till exempel utgifterna för försvar och infrastruktur. Vår prognos för dessa utgifter visar hur vi räknar med att de budgeterade medlen kommer att utnyttjas. De statliga myndigheternas förvaltningsutgifter räknas schablonmässigt upp med pris- och löneutvecklingen, justerat med ett produktivitetsavdrag. Därutöver kan budgeten för ett förvaltningsanslag förändras till följd av att myndighetens uppdrag ändras. Även vissa regelstyrda utgifter tenderar att minska som andel av BNP över tid givet vår

¹ Därtill tar ESV hänsyn till budgetpåverkande förslag i andra propositioner, exempelvis i vårpropositionen och i ändringsbudgetar för innevarande år.

prognosmetod att utgå från den senaste budgeten. Exempelvis beräknas utgifterna för barnbidrag utifrån gällande (eller föreslagna) nivå på barnbidraget.

Kommunsektorn: Prognosen utgår från att kommunsektorn klarar balanskravet. Givet antagandet om oförändrad finanspolitik hålls skattesatserna oförändrade och de generella statsbidragen räknas upp enligt den senaste budgeten, vilket för kommande år ofta innebär en obefintlig eller endast måttlig uppräknings. De kommunala konsumtionsutgifterna anpassas till de beräknade inkomsterna med balanskravet som restriktion, vilket vanligen leder till lägre volymökningar än vad som är demografiskt motiverat.

Finansiellt sparande: ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik påverkar beräkningen av den offentliga sektorns finansiella sparande. Metoden innebär en gradvis förstärkning av sparandet, en ”automatisk budgetförstärkning”² utan att några särskilda beslut behöver fattas, eftersom inkomsterna vanligen ökar snabbare än utgifterna (se ovan). Prognosen visar vilket finanspolitiskt utrymme som finns, givet att överskotts målet nås, och ska inte tolkas som det mest sannolika utfallet. ESV:s prognos för det finansiella sparandet är fullt ut jämförbar med regeringens prognos eftersom ESV baserar prognosen på samma finanspolitik som i den senaste budgeten. Många andra prognosinstitut gör egna antaganden om framtida finanspolitik vilket innebär att deras prognoser inte är direkt jämförbara med regeringens eller ESV:s prognoser.

² Se ESV:s publikation Automatisk budgetförstärkning – ABF (ESV 2021:43).

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Makroekonomisk utveckling.....	10
Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget.....	11
Utgifter.....	22
Finansiellt sparande och budgetsaldo.....	29
Den offentliga skulden.....	34
De budgetpolitiska målen.....	35
Jämförelse med budgetpropositionen för 2024.....	38
Revideringar sedan septemberprognosen.....	43
Beslut, förslag eller aviseringar som inte har beaktats i prognosen.....	48
Tabellbilaga.....	49
Kontaktpersoner.....	53

Makroekonomisk utveckling

Svensk ekonomi har bromsat in och BNP fortsätter att minska under resten av 2023. Arbetsmarknaden har nu börjat vika och försvagas den närmaste tiden vilket gör att arbetslösheten stiger. Inflationen har dämpats och väntas komma ner till inflationsmålet nästa år. Riksbanken väntas då börja lätta på penningpolitiken, varpå efterfrågan i ekonomin ökar igen, men tillväxten blir fortsatt svag nästa år.

Svensk ekonomi i lågkonjunktur

Svensk ekonomi har bromsat in och är nu i en lågkonjunktur. BNP minskar med 0,6 procent i år. Hushållens konsumtion har minskat som en följd av att hög inflation och stigande räntor har urholkat de reala disponibla inkomsterna. Offentlig konsumtion ökar däremot relativt mycket, se avsnitt Finansiellt sparande och budgetsaldo. Investeringarna försvagas när kostnaderna ökar och efterfrågan avtar. Det är framför allt bostadsinvesteringarna som sjunker kraftigt till följd av fallande bostadspriser, stigande räntor och ett högre kostnadstryck. Nästa år vänder tillväxten upp igen men såväl investeringar som hushållens konsumtion och offentlig konsumtion ökar svagt mätt som årsgenomsnitt. BNP ökar med 0,7 procent nästa år. Bilden är densamma i vår omvärld och den globala efterfrågan, och därmed svensk export, har dämpats. Utsikterna för nästa år är en måttlig global tillväxt. Detta bidrar till att exporten från Sverige ökar svagt även nästa år. Men den dämpade inhemska efterfrågan i år medför att importen utvecklas svagare än exporten och nettoexporten ger därför ett stort bidrag till tillväxten. Nästa år ökar importen i samma takt som exporten.

Arbetsmarknaden försvagas

Försvagningen av BNP har börjat ge avtryck på arbetsmarknaden. Sysselsättningen minskade något under tredje kvartalet och väntas fortsätta minska fram till inledningen av nästa år och arbetslösheten väntas stiga. Därefter ökar sysselsättningen igen, men årstakten blir ändå svagt negativ 2024. Trots en svagare arbetsmarknad ökar lönerna klart mer i år och nästa år än de senaste åren. Den höga inflationen bidrog till betydligt högre avtal i den senaste avtalsrörelsen även om de blev måttliga i förhållande till inflationen. Trots större löneökningar fortsätter därmed reallönerna sjunka i år då inflationen är fortsatt hög. Nästa år stiger reallönerna igen men reallönenivån är fortfarande betydligt lägre än den var 2021.

Inflationen sjunker

Inflationen har dämpats. Energipriserna har sjunkit och prisökningarna på flera varor och tjänster har dämpats som en följd av att efterfrågan har bromsat in. Samtidigt har produktionskostnaderna minskat och utbudsbegränsningarna klingat av. Inflationstakten enligt KPIF bedöms fortsätta att sjunka framöver och när Riksbankens inflationsmål under den senare delen av nästa år. Riksbanken kan då börja sänka styrrentan igen. Inflationstakten mätt som KPI, det mått som har en direkt påverkan på flera transfereringar och skatter, är betydligt högre än KPIF både 2023 och 2024 till följd av att räntekostnaderna stiger.

Efter 2024 inleds återhämtningen i ekonomin och tillväxten blir stark samtidigt som arbetslösheten sjunker. Ett normalt konjunkturläge nås 2026.

Tabell 2 Nyckeltal för svensk ekonomi

Procentuell förändring om inget annat anges

Nyckeltal för svensk ekonomi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, kalenderkorr. värden	6,0	2,8	-0,6	0,7	2,9	2,7	1,5
BNP-gap	1,0	2,0	-0,5	-1,7	-0,9	0,0	0,0
Sysselsatta	0,9	2,7	1,5	-0,2	0,7	0,5	0,3
Arbetslöshet, nivå ¹	8,8	7,5	7,7	8,2	7,8	7,5	7,6
Arbetade timmar, kalenderkorr. värden	2,3	2,3	1,8	0,0	0,7	0,5	0,3
Timlön, KL	2,6	2,7	3,8	3,7	3,8	3,7	3,7
Lönesumma	6,1	6,4	5,0	3,7	4,6	4,4	4,1
KPIF ²	2,4	7,7	6,0	2,4	1,6	1,9	2,0
KPI	2,2	8,4	8,6	4,1	1,4	1,1	1,9
Styrränta ³ , värde vid årets slut	0,00	2,50	4,25	3,75	2,25	2,25	2,25

¹Procent av arbetskraften.²KPI med fast ränta.³Procent.

Källa: SCB och ESV

Makroekonomin får stor påverkan på de offentliga finanserna

Den makroekonomiska utvecklingen påverkar de offentliga finanserna på flera olika sätt. Sammantaget gör lågkonjunkturen att den offentliga sektorns finanser försvagas. Den främsta orsaken är att de flesta skattebaser ökar betydligt långsammare än normalt till följd av den minskade ekonomiska aktiviteten. Den höga inflationen håller ändå till viss del uppe ökningstakten i flera skattebaser i löpande priser även om volymen utvecklas svagt.

Inflationen påverkar även flera intäkter och utgifter genom indexering. Intäkterna från punktskatter blir högre eftersom flera skattesatser indexeras med KPI. Intäkterna från skatt på arbete blir i stället lägre till följd av att jobbskatteavdraget, grundavdraget och skiktgränsen för statlig inkomstskatt indexeras med KPI respektive prisbasbeloppet. Nästa år pausas däremot höjningen av skiktgränsen, och vissa punktskatter som normalt indexeras är istället fastställda till en lägre skattesats. Utgifterna stiger till följd av att flera transfereringar skrivs upp med prisbasbeloppet och att myndigheternas förvaltningsanslag skrivs upp med en pris- och löneomräkning.

Även stigande räntor påverkar både inkomster och utgifter. Hushållens räntenetto försämras då deras skattereduktion för ränteutgifter ökar mer än skatteintäkterna från deras ökade ränteinkomster. Samtidigt höjs schablonintäkten på sparande i investeringssparkonto så nettoeffekten på hushållens kapitalskatter är inte så stor. Avkastningsskatten ökar kraftigt när räntan stiger. På utgiftssidan är det framför allt ränteutgifterna för statsskulden som ökar när marknadsräntorna stiger.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget

Skatteintäkterna ökar långsammare i år än förra året, främst till följd av lågkonjunkturen som gör att konsumtionsskatterna bromsar in efter förra årets starka ökning. Därutöver minskar intäkterna från kapitalskatterna. Nästa år tilltar ökningen av skatteintäkterna, eftersom konsumtionsskatterna då utvecklas starkare och kapitalskatterna återigen ökar. Skatt på arbete utvecklas dock svagare än i år eftersom arbetsmarknaden påverkas av lågkonjunkturen med viss eftersläpning. Skattesänkningar i budgetpropositionen för 2024 har en dämpande effekt på skatteintäkterna.

Lågkonjunkturen gör att skatteintäkterna ökar långsammare

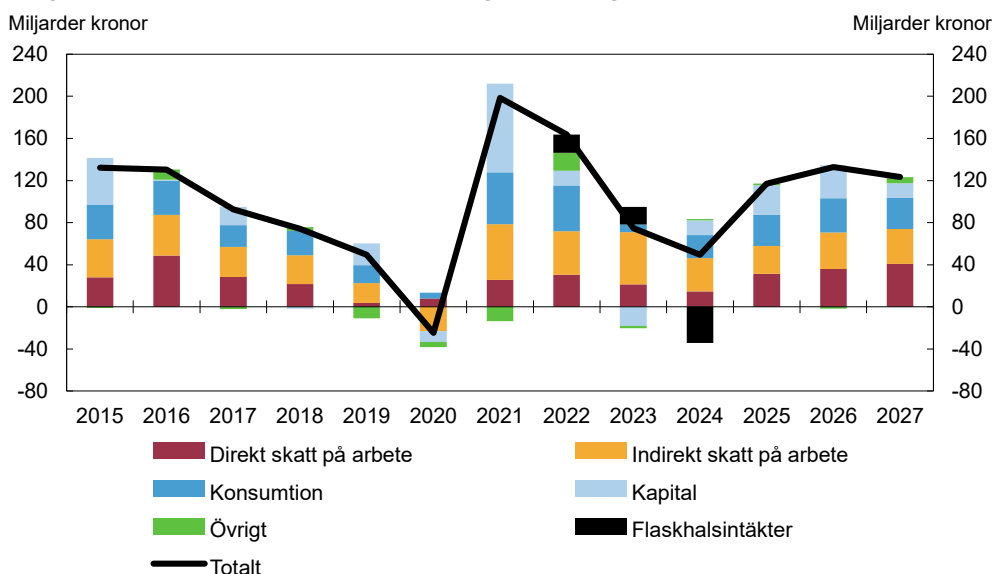
De totala skatteintäkterna³ ökar långsammare i år jämfört med i fjol. Den dämpade efterfrågan i ekonomin leder till att skattebaserna utvecklas svagare och utvecklingstakten för såväl direkt skatt på arbete som skatt på konsumtion dämpas i år.

Intäkterna från skatt på arbete ökar i år ungefär lika mycket som i fjol. De direkta skatterna på arbete utvecklas dock svagare då lönesumman ökar långsammare och förra årets höga inflation höjer skiktgränsen för statlig skatt och ökar både grundavdraget och jobbskatteavdraget. Utfasningen av tillfälliga nedsättningar av arbetsgivaravgifter för unga samt en stark utveckling av den särskilda löneskatten gör att utvecklingstakten för de indirekta skatterna på arbete i år tilltar. Detta motverkar således den svagare utvecklingen för de direkta skatterna. Tillväxttakten för konsumtionsskatterna avtar i år när hushållens konsumtion och bostadsinvesteringar minskar i volym, vilket påverkar momsintäkterna negativt. Samtidigt gör de kraftiga prisökningarna på varor och tjänster att momsintäkterna totalt sett ändå ökar.

Den rådande efterfrågan i ekonomin är dock inte huvudförklaringen bakom att skatt på kapital, och då framför allt intäkterna från hushållens kapitalvinster, minskar i år. Utan minskningen är en följd av börsnedgången sedan toppen i början av 2022, lägre bostadspriser samt en lägre omsättning på bostadsmarknaden. I kontrast till hushållens kapitalskatter utvecklas bolagens kapitalskatter endast något svagare jämfört med i fjol, ökningstakten hålls uppe av att avkastningsskatten ökar när räntorna stiger.

Nästa år ökar skatteintäkterna starkare än i år, då tillväxten i ekonomin vänder upp varmed konsumtionsskatterna ökar starkare när utvecklingen av mervärdesskatten inte längre tyngs av kraftigt minskade bostadsinvesteringar. Utvecklingen av de totala skatteintäkterna hålls dock tillbaka av att intäkterna från skatt på arbete växer långsammare, då effekten av lågkonjunkturen slår igenom på arbetsmarknaden med viss eftersläpning. Dessutom medför den fortsatt höga inflationen i år att skatt på arbete hålls tillbaka mycket även 2024. Därtill ökar även kapitalskatterna igen nästa år. Att de totala kapitalskatterna ökar drivs av utvecklingen av avkastningsskatten och att intäkterna från skatt på företagsvinster utvecklas starkare än i år. Utvecklingen av de totala kapitalskatterna hålls dock tillbaka något av att hushållens kapitalskatter fortsätter att minska.

³ I det här avsnittet beskrivs utvecklingen av skatteintäkterna exklusive elstöd från flaskhalsintäkterna som bokförs i statens budget som en konsumtionsskatt 2022 och 2023. I Nationalräkenskaperna klassificeras flaskhalsintäkterna som en övrig produktionsskatt. Elstöden höjde produktionsskatterna med 17,6 miljarder kronor förra året och med ytterligare 34,1 miljarder kronor i år. Elstöden påverkar inte det finansiella sparandet. Se faktarutan om elstöd till hushåll och företag i början av rapporten för mer information.

Diagram 1 Totala skatteintäkter, årlig förändring

Anm. De utbetalda elstöden till hushåll och företag redovisas i statsbudgeten på inkomsttiteln 1467 Flaskhalsintäkter.
Källa: ESV

Skattesänkningar i budgetpropositionen motverkas nästa år av tidigare regeländringar

I år ökar skatteintäkterna med 10 miljarder kronor till följd av regeländringar. Det största bidraget kommer från den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för unga som upphörde i april i år. Även den tillfälliga skattereduktionen för arbetsinkomster upphör. Effekten av den tillfälliga skattereduktionen för inventarieinköp under 2021 minskar kraftigt i år och har endast en marginell effekt 2024, för att sedan upphöra helt. Årets sänkning av energiskatten på drivmedel håller tillbaka den sammantagna ökningen av skatteintäkterna till följd av regeländringar. Nästa år påverkar regeländringar inte skatteintäkternas utveckling trots skattesänkningar i budgetpropositionen på omkring 6 miljarder kronor. Hela sänkningen motverkas således av tidigare beslut. Det tidigare beslut som har störst inverkan på 2024 är att höjningen av pensionsåldern 2023 får effekt på skatteintäkterna först 2024.

Tabell 3 Utveckling av skatteintäkter

Nivå 2021, Årlig förändring 2022–2027, miljarder kronor

Utveckling av skatteintäkter	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Skatt på arbete	1 329	72	71	46	58	71	74
Skatt på kapital	356	14	-18	14	28	31	14
Skatt på konsumtion	658	61	24	-12	30	33	29
Övriga skatter	-7	17	-2	1	1	-2	6
Totala skatteintäkter	2 337	164	75	49	117	133	123
<i>Exklusive diskretionära regeländringar</i>		180	64	49	117	131	120
<i>Exklusive diskretionära regeländringar och elstöd</i>		162	48	83	117	131	120

Anm. *Exklusive diskretionära regeländringar* är lika med årlig utveckling av skatteintäkter exklusive de regeländringar som påverkar innevarande år.

Källa: ESV

Förslag i budgetpropositionen för 2024 har sammantaget en återhållande effekt på de totala intäkterna samtliga prognosår vilket framför allt förklaras av att skatten på bensin och diesel sänks. De största enskilda regeländringarna i budgetpropositionen finns emellertid på skatt på arbete, både skatthöjningar och skattesänkningar. Det

förslag som ökar skatteintäkterna mest är den pausade uppräknigen av skiktgränsen för statlig skatt medan förstärkningen av det ordinarie jobbskatteavdraget minskar skatteintäkterna mest. Sammantaget är nettoeffekten på intäkterna från skatt på arbete relativt neutral samtliga prognosår bortsett från 2026 då senareläggningen av höjningen av åldersgränsen för det förhöjda grundavdraget gör att intäkterna från skatt på arbete sänks i förhållande till tidigare beslut. I budgetpropositionen görs inga större regeländringar som påverkar kapitalskatterna.

Tabell 4 Regeländringar från budgetpropositionen för 2024 enligt statsbudgeten

Nivå, miljarder kronor

Storlek på regeländringar	2024	2025	2026
Förstärkning av det ordinarie jobbskatteavdraget	-11,0	-11,5	-11,9
Förstärkning av det förhöjda grundavdraget	-2,0	-2,1	-2,0
Pausad uppräknig av skiktgränsen för statlig inkomstskatt 2024	12,3	12,2	12,8
Tillfälligt höjt tak för rotavdraget	-1,0	0,0	0,0
Senareläggning av höjd åldersgräns för det förhöjda grundavdraget ¹	0,0	0,0	-3,7
Slopad nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 15–18-åringar	1,2	1,2	1,2
Sänkt skatt på bensin och diesel	-5,4	-7,0	-7,0
Övriga regeländringar	-0,8	0,1	-0,8
Totalt	-6,7	-7,0	-11,4
Differens mot budgetpropositionen för 2024	0,0	-0,2	-0,5

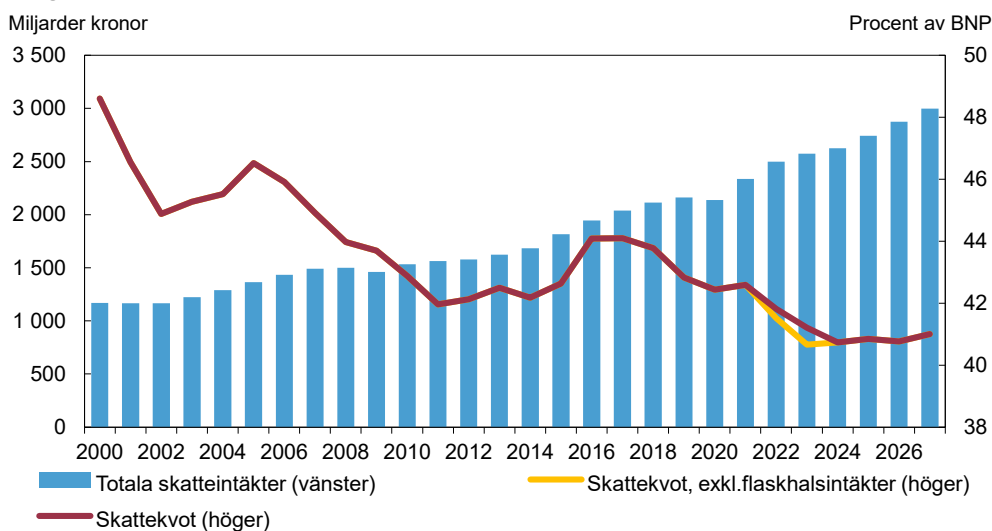
¹ En kompensation ges till personer födda 1957 för höjningen av åldersgränsen 2023 för att ta del av det förhöjda grundavdraget. Detta sänker skatteintäkterna enligt nationalräkenskaperna 2023 i förhållande till tidigare beslut, på motsvarande sätt som 2026. Då kompensationen sker i efterhand återfinns kompensationen som en utbetalning under UO3 i stats budget 2024.

Källa: ESV

Skattekvoten sjunker i år och nästa år

Skattekvoten, det vill säga de totala skatteintäkterna som andel av BNP, beräknas sjunka något i år trots att regeländringar höjer skatteintäkterna med 10 miljarder kronor. Det beror på att skatteintäkterna utvecklas svagare än BNP när kapitalskatterna minskar, även konsumtionskatterna utvecklas svagare än nominell BNP. Kvoten fortsätter att sjunka nästa år vilket främst förklaras av att den var tillfälligt hög 2022 och 2023 till följd av elstöden.⁴ Exklusive stöden ökar de totala skatteintäkterna något starkare än BNP 2024 och i ungefär samma takt som BNP 2025–2026.

⁴ Se faktaruta: Flera elstöd till hushåll och företag för höga elkostnader, i början av rapporten.

Diagram 2 Totala skatteintäkter och skattekvot

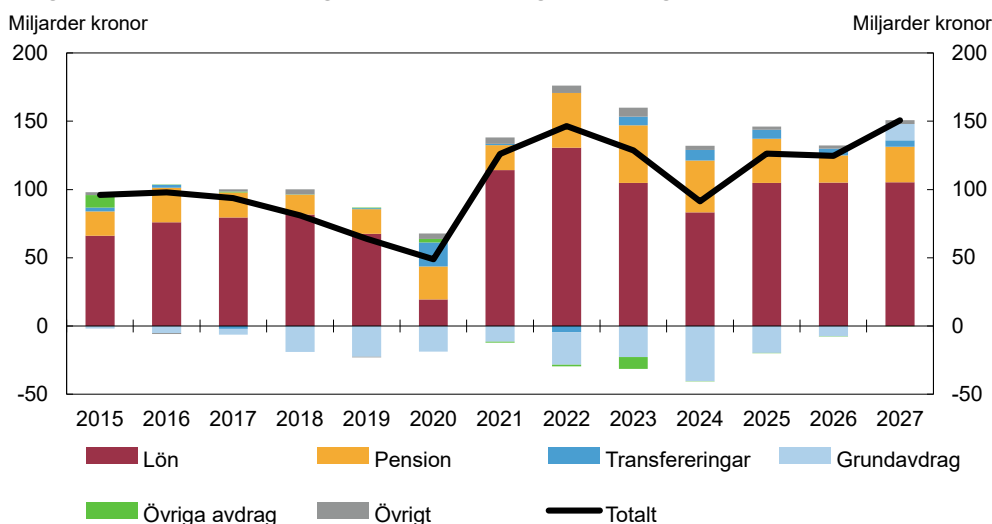
Källa: SCB och ESV

Dämpad utveckling av skatt på arbete

Skatt på arbete växer långsammare än i följ till följd av att direkt skatt på arbete utvecklas svagare, indirekt skatt på arbete utvecklas å andra sidan starkt. Nästa år bromsar skatt på arbete in tydligt då indirekt skatt på arbete ökar långsammare alltmedan ökningen av direkt skatt på arbete fortsätter att avta. Från och med 2025 växer skatt på arbete snabbare när direkt skatt på arbete ökar snabbare efter två år med en avtagande utveckling. Utvecklingen 2025 hålls dock tillbaka av en fortsatt avmattning av indirekt skatt på arbete.

Direkt skatt på arbete

Direkt skatt på arbete påverkas av flera faktorer, där några av de mest centrala är utvecklingen av lönesumman, pensionerna och inflationen samt regeländringar. Inflationen påverkar genom att stora delar av inkomstbeskattningen är indexerad med KPI med ett års eftersläpning. I år ökar intäkterna från direkt skatt på arbete något långsammare än förra året. Det beror bland annat på att lönesumman ökar långsammare. Även den höga inflationen under 2022 har en kraftigt återhållande effekt på skatteintäkterna 2023 genom att framförallt utvecklingen av jobbskatteavdraget och grundavdraget blir högre och den statliga inkomstkatten lägre. Delvis motverkas dämpningen av regeländringar då skatterna sänktes med 14 miljarder kronor under förra året, medan de i år istället är oförändrade.

Diagram 3 Beskattningsbar inkomst, årlig utveckling

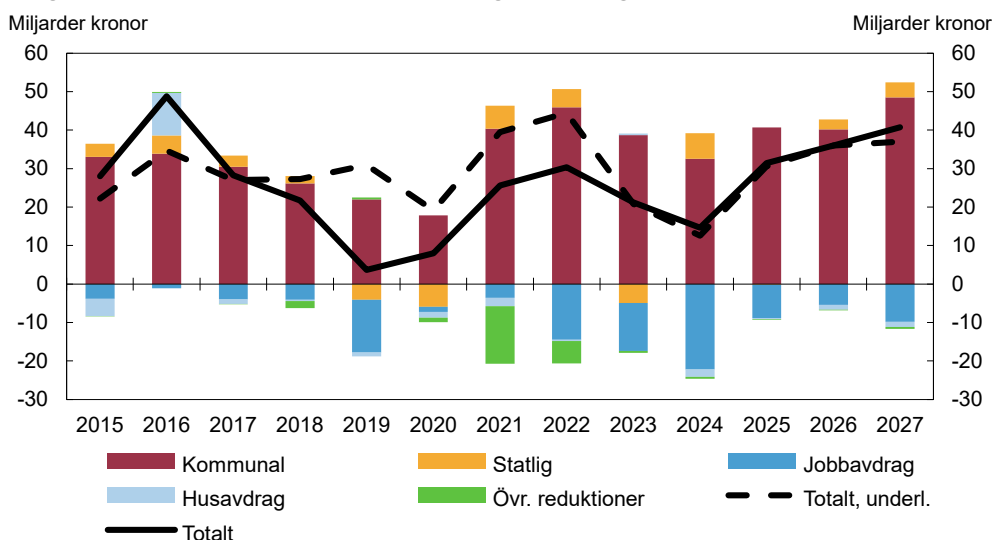
Källa: ESV

Nästa år växer direkt skatt på arbete ännu långsammare, framför allt på grund av att lönesummans utvecklingstakt är svagare. Effekterna av regeländringar verkar i andra riktningen. Budgetpropositionen för 2024 innehåller såväl skatthöjningar som skattesänkningar, men skattesänkningarna är större än skatthöjningarna. Skatteintäkterna höjs till följd av att uppräkningsgränsen för statlig inkomstskatt pausas. Skatteintäkterna minskar genom att jobbskatteavdraget och grundavdraget för äldre förstärks permanent och att rot-avdraget tillfälligt förstärks under andra halvåret. Förändringarna i budgetpropositionen motverkas av tidigare beslut så att nettoeffekten av alla regeländringar är positiv.

År 2025 tilltar den underliggande utvecklingen av direkt skatt på arbete när lönesumman växer snabbare. Utvecklingen hålls tillbaka av att inflationen är fortsatt hög 2024 vilket medför att intäkterna från statlig skatt är oförändrade jämfört med året innan samt att skattereduktionerna, framförallt jobbskatteavdraget, ökar relativt starkt.

Under prognosens två sista år stiger intäkterna från direkt skatt på arbete snabbare igen. Direkt skatt på arbete ökar starkare när inflationen är lägre. En lägre inflation innebär att både grundavdraget och jobbskatteavdraget utvecklas svagare men den ger samtidigt skjuts till den statliga inkomstskatten. År 2027 ökar skatteintäkterna mer då åldersgränsen för att få ta del av det förhöjda grundavdraget höjs till 67 år.⁵

⁵ Till följd av övergångsregler i budgetpropositionen senareläggs höjningen av åldersgränsen för att ta del av det förhöjda grundavdraget till 2027.

Diagram 4 Direkt skatt på arbete, årlig utveckling

Anm.: Allmän pensionsavgift samt skattereduktion för allmän pensionsavgift är exkluderade i diagrammet. Övr. reduktioner betyder övriga skattereduktioner. Totalt, underl. avser den underliggande utvecklingen, dvs. exklusive regeländringar.

Källa: ESV

Indirekt skatt på arbete växer långsammare 2024

Indirekt skatt på arbete ökar i år mer än förra året, trots att lönesumman utvecklas långsammare. Det beror på att intäkterna från särskild löneskatt på pensionskostnader ökar ovanligt mycket då kommunernas pensionsavsättningar ökar kraftigt. Intäkterna ökar även starkare på grund av att den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga, som varit i kraft under pandemin, upphörde att gälla i april i år.

Nästa år ökar intäkterna mindre då ökningen av lönesumman avtar ytterligare. Avmattningen av intäktsökningen motverkas dock av den särskilda löneskattens utveckling är fortsatt stark till följd av höga pensionskostnader för kommunsektorn. Pensionskostnaderna är i sin tur höga på grund av den höga inflationen. Även förslag om slopad nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 15–18-åringar i budgetpropositionen gör att avmattningen av skatteintäkterna blir mindre.

Under 2025 är utvecklingen av indirekt skatt på arbete än svagare, trots att lönesumman då ökar starkare igen. Det beror på att kommunernas pensionsavsättningar, och därmed särskild löneskatt, blir lägre igen. Intäkterna ökar sedan 2026 och 2027.

Kapitalskatterna minskar i år

De totala intäkterna från skatt på kapital minskar i år men ökar igen nästa år. Hushållens kapitalskatter minskar både i år och nästa år till följd av lägre kapitalvinster, medan bolagens samlade kapitalskatter ökar båda åren. Det är framför allt avkastningsskatten som ökar kraftigt, medan skatt på företagsvinster ökar svagt till följd av lågkonjunkturen.

Hushållens kapitalskatter fortsätter att minska både i år och nästa år

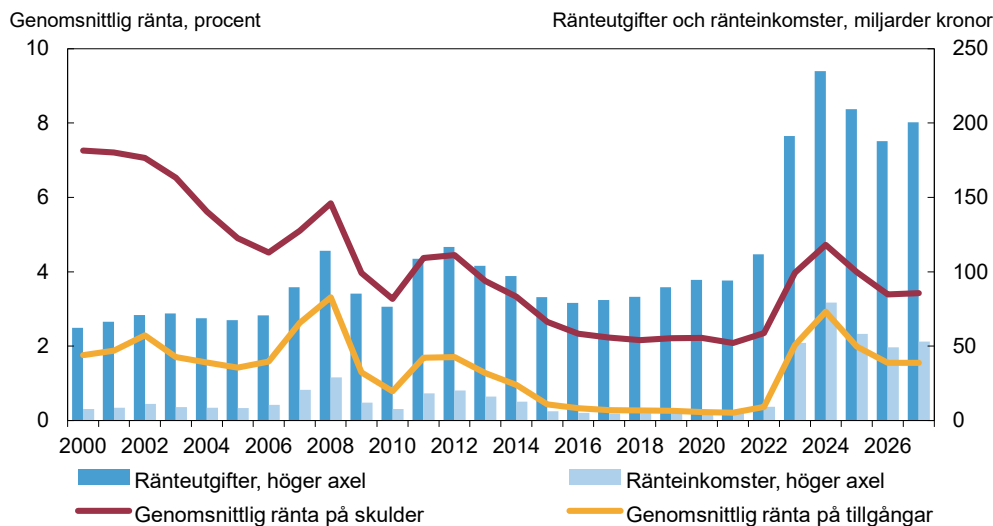
Att hushållens kapitalskatter minskar kraftigt i år beror främst på lägre kapitalvinster, vilket förklaras av att både bostadspriserna och antalet bostadsförsäljningar fortsätter att minska. Det medför att hushållens kapitalvinster sjunker mycket i år. Som andel av BNP är det den lägsta nivån sedan 2003. Utdelningarna minskar också. Även nettot av ränteinkomster och ränteutgifter bidrar till att hushållens kapitalskatter minskar i år. Det förklaras av att avdraget för utgiftsräntorna ökar mer än skatteintäkterna från

inkomsträntorna, i kronor räknat. Samtidigt stiger schablonintäkten på sparande i investeringssparkonto och nettoeffekten av stigande räntor på hushållens kapitalskatter är liten. Nästa år minskar skatteintäkterna ytterligare något vilket beror på att såväl kapitalvinsterna som utdelningsinkomsterna minskar. I slutet av prognosperioden bedöms hushållens kapitalvinster återgå till ett historiskt genomsnitt som andel av BNP, justerat för regeländringar. Därmed ökar skatteintäkterna 2025 och 2026.

Hushållens kapitalskatter som andel av BNP blir betydligt lägre 2023–2027 än vad de i genomsnitt har varit under perioden 2015–2022, 1,1 procent jämfört med 1,6 procent. Det beror på att skatteintäkterna har varit förhållandevis höga under den perioden till följd av låga räntor samt höga kapitalvinster och utdelningsinkomster. Från och med i år blir ränteutgifterna betydligt högre och kapitalvinsterna, som beskrivits ovan, betydligt lägre. Utdelningsinkomsterna ligger dock kvar på en hög nivå, även om de sjunker något jämfört med rekordåret 2022, vilket gör att hushållens kapitalskatter totalt sett ligger på en högre nivå än vad de i genomsnitt gjorde under perioden 2000–2014. Genomsnittet för denna period är 0,8 procent.

Nästa år uppgår ränteutgifterna, både i miljarder kronor och som andel av BNP, till den högsta nivån hittills under 2000-talet trots att räntenivåerna är betydligt lägre än i början av 2000-talet. Det beror på att hushållens lån har mer än fördubblats som andel av BNP under den här perioden. Även hushållens tillgångar på bankkonton som andel av BNP har mer än fördubblats under den här perioden. Därför kommer även hushållens ränteinkomster uppgå till den högsta nivån hittills under 2000-talet nästa år. Den genomsnittliga räntenivån är också relativt hög nästa år. Endast 2008 har den genomsnittliga räntan på hushållens tillgångar varit högre under 2000-talet.

Diagram 5 Hushållens ränteutgifter och ränteinkomster

Källa: SCB, SKV och ESV

Stämpelskatten minskar mycket medan fastighetsskatten ökar

Stämpelskatten minskar i år med cirka 30 procent till följd av fallande bostadspriser och lägre omsättning på bostadsmarknaden.

Intäkterna från fastighetsavgiften och fastighetsskatten ökar däremot samtliga prognosår. Intäkterna ökar mest 2024 då det sker en småhustaxering. En taxering av småhus sker vart tredje år och baseras till 75 procent på det sannolika marknadsvärdet två år före taxeringsåret. Vid småhustaxeringen 2024 kommer prisuppgången under perioden 2020–2022 således påverka taxeringsvärdena 2024. Det får till följd att knappt hälften av landets småhus kommer att beläggas med en högre fastighetsavgift

då prisuppgången varit mycket stark fram till 2022. I genomsnitt kommer taxeringsvärdena att öka med 31 procent. Fastighetsavgiften avseende småhus ökar dock endast med 9 procent.

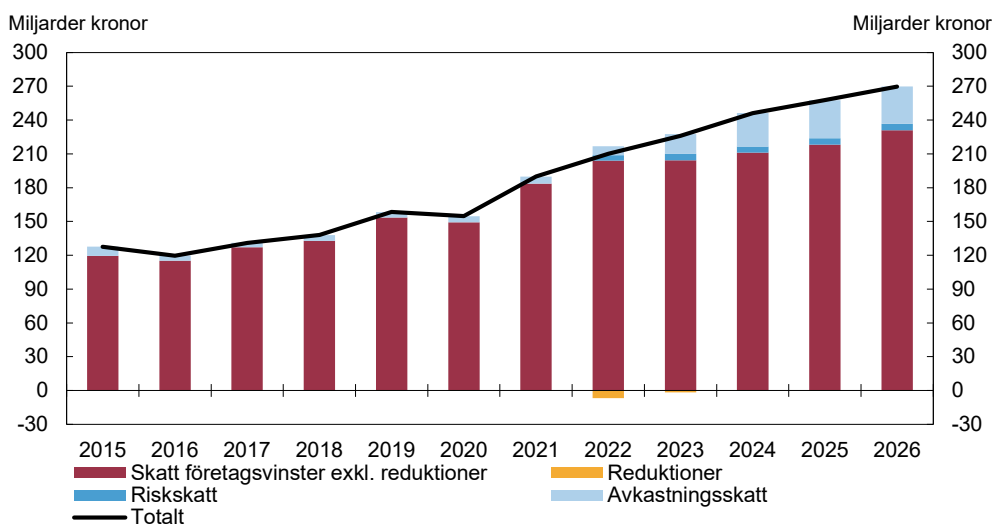
Bolagens kapitalsskatter fortsätter att öka både i år och nästa år

Bolagens kapitalsskatter utgörs av skatt på företagsvinster, avkastningsskatt och riskskatt. Intäkterna från bolagens kapitalsskatter fortsätter att öka i år och nästa år. Det är avkastningsskatten som ökar mycket till följd av den stigande statslåneräntan 2022 och 2023. Skatt på företagsvinster ökar däremot svagt både i år och nästa år till följd av lågkonjunkturen. Skattereduktionen på inventarier införskaffade 2021 är dock betydligt mindre i år jämfört med förra året. Justerat för det är intäkterna från skatt på företagsvinster nästan oförändrad i år. Vinstutvecklingen varierar mycket mellan olika sektorer. Medan många industriföretag påverkas negativt av en dämpad global och inhemsk efterfrågan, gynnas bankerna av det höga ränteläget.

Intäkterna från riskskatten väntas uppgå till knappt 6 miljarder kronor i år. Det är en ökning jämfört med förra året, som beror på en högre skattesats. Nästa år väntas intäkterna ligga kvar på samma nivå som i år.

I januari 2024 införs en ny kapitalsskatt – tilläggsskatt för företag i stora koncerner. Skatten syftar till att företag som ingår i stora koncerner ska betala en viss andel skatt, oavsett var de är verksamma, och väntas ge intäkter på cirka 0,5 miljarder kronor per år.

Diagram 6 Intäkter från bolagens kapitalsskatter

Anm.: Tilläggsskatt för skatt i stora koncerner ingår här i Skatt på företagsvinster.

Källa: SKV och ESV

Intäkterna från skatt på konsumtion ökar svagt i år

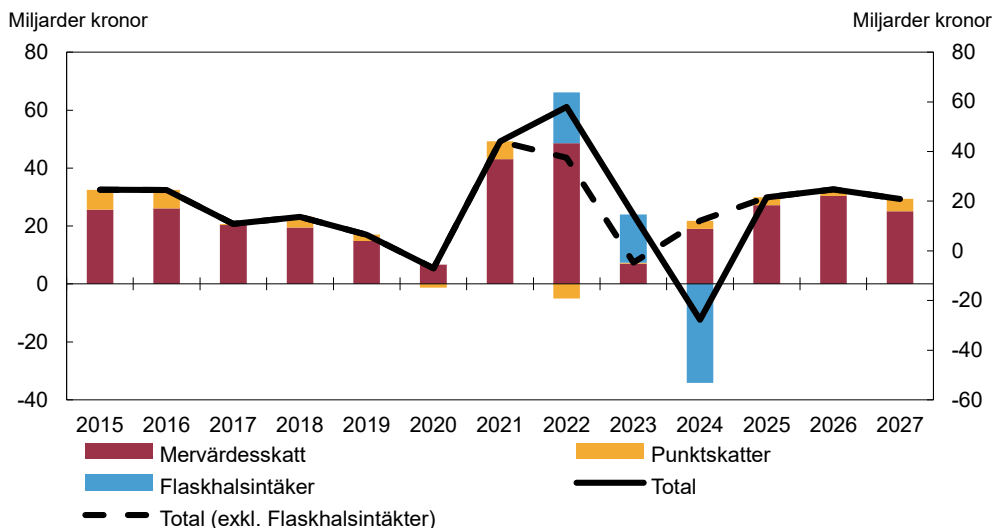
I år ökar intäkterna från konsumtionsskatterna betydligt mindre än i fjol, framför allt till följd av att ökningstakten av mervärdesskatten tydligt bromsar in när hushållens konsumtion minskar i volym och bostadsinvesteringarna faller kraftigt. De kraftiga prisökningarna gör dock att momsintäkterna från hushållens konsumtion trots allt ökar i år. Den offentliga sektorn ger ett relativt stort bidrag till intäktsökningarna genom att konsumtionen ökar mycket.

Intäkterna från punktskatterna är i princip oförändrade i år jämfört med 2022.

Intäkterna från koldioxidskatt samt från EU:s handel med utsläppsätter ökar mycket i år. Samtidigt motverkas detta av att intäkterna från energiskatt och skatt på tobak

minskar. Energiskatten på elektrisk kraft indexeras upp mycket i år men den effekten motverkas av att elanvändningen väntas minska när aktiviteten i ekonomin blir lägre och elanvändningen effektiviseras. Elanvändningen minskar även på grund av att försäljningen av elbilar minskar som en följd av att klimatbonusen avskaffats.⁶

Diagram 7 Konsumtionsskatter, årlig utveckling

Anm. De utbetalda elstöden till hushåll och företag redovisas i statsbudgeten på inkomsttiteln 1467 Flaskhalsintäkter
Källa: ESV

Under 2024 väntas intäktsökningen från konsumtionsskatterna att tillta. Momsintäkterna ökar mer när bostadsinvesteringarna inte sjunker lika mycket 2024. Hushållens konsumtion ökar i volym igen, men lägre prisökningar gör att konsumtionen totalt sett ökar lite mindre. Nästa år minskar den offentliga sektorns bidrag till utvecklingen av mervärdesskatten då konsumtionen ökar långsammare, främst genom att prisökningarna avtar. Punktskatterna väntas öka starkare nästa år jämfört med i år till följd av att vissa skattesatser indexeras med den årsvisa KPI-ökningen i juni året innan det aktuella året. KPI ökade mer i årstakt juni 2023 än den gjorde i juni 2022. Det är framför allt intäkterna från skatt på elektrisk kraft som ökar signifikant nästa år. Den föreslagna sänkningen av skatt på bensin och diesel i budgetpropositionen för 2024 medför dock att intäkterna från energi- och koldioxidskatt är lägre än de annars hade varit till följd av att flera skattesatser fastställts till ett lägre belopp än enligt KPI-indexeringen.

Skatteintäkterna från konsumtion och insatsvaror är tillfälligt höga 2022 och 2023 på grund av att elstöd från flaskhalsintäkter bokförs som en punktskatt, se diagram 7 ovan. Nästa år, när elstöden upphör, blir utvecklingen av de samlade konsumtionsskatterna således svagare.

Åren 2025–2026, när konjunkturläget förbättras, tilltar ökningstakten av konsumtionsskatterna, främst drivet av en starkare utveckling av mervärdesskatten. 2027 ökar mervärdesskatten i något lägre takt när ett mer normalt konjunkturläge har nåtts. Punktskatternas bidrag till intäktsökningen under 2025–2027 utgörs främst av intäkter från energiskatt på diesel och elektrisk kraft.

⁶ Indexering av vissa punktskatter beskrivs i faktarutan i slutet av avsnittet.

Faktaruta Indexering av punktskatter

Vissa punktskatter är indexerade med konsumentprisindex, KPI. Detta innebär att skattesatsen för dessa skatter varje år (t) automatiskt räknas upp med KPI-utvecklingen mellan juni (t-2) och juni (t-1). Syftet med att KPI-indexera punktskatter är att dessa ska realvärdessäkras. Det vill säga att skattenivån, och därmed skattens styrande funktion, inte ska urholkas över tid.

Utöver detta tillämpas även för vissa punktskatter en förstärkt indexering, så kallad BNP-indexering. Detta innebär att 2 procentenheter adderas till den KPI-utveckling som beskrevs i stycket ovan. Syftet med att även BNP-indexera punktskatter är att miljöskadlig konsumtion kan väntas öka i takt med att ekonomin växer. Finns en koppling mellan konsumtion och BNP-utveckling minskar miljöskattens styrande funktion om inte skattenivån även beaktar genomsnittlig BNP-utveckling.

Riksdagen kan besluta att indexeringen för en eller flera punktskatter under ett enskilt, delar av eller flera år ska utgå. Detta är något som har skett vid flertalet tillfällen, till exempel har riksdagen genom olika beslut låtit den förstärkta indexeringen av drivmedelsskatterna vara pausad sedan halvårsskiftet 2019.

För följande punktskatter ingår i normalfallet ett indexeringsförfarande för fastställande av skattesatser i lagstiftningen: energiskatt, koldioxidskatt, skatt på naturgrus, skatt på avfall, kemikalieskatt och skatt på flygresor. De punktskatter som i normalfallet har ett förstärkt indexförfarande är: energi- och koldioxidskatt på drivmedel.

Inkomsterna från statens aktier minskar i år

Statens inkomster från aktieutdelningar minskar betydligt i år, från en rekordhög nivå förra året. Den höga nivån förra året berodde främst på att Vattenfall AB gjorde ett rekordresultat 2021. Det starka resultatet var dock till stor del en följd av tillfälliga effekter i form av realisationsvinster och kompensation från tyska staten för nedläggningen av kärnkraft. Även LKAB gjorde ett mycket starkt resultat 2021, och bolagets utdelning 2022 mer än fördubblades jämfört med året innan. Förra året återgick resultaten till mer normala nivåer, vilket innebär att inbetalningarna av utdelningar sjunker betydligt i år. Nästa år sjunker utdelningarna ytterligare något till följd av konjunkturförsvagningen under 2023, men många av de statliga bolagen är relativt okänsliga för konjunktursvängningar. Utdelningarna kommer fortfarande att vara höga i ett historiskt perspektiv och ökar sedan något under 2025–2027 när konjunkturen återhämtar sig.

Kraftigt ökade bidrag från EU nästa år

I år ökar bidragen från EU i samma takt som förra året. Nästa år ökar inkomsterna kraftigt då Sverige får de första utbetalningarna från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Efter att återhämtningsplanen har uppdaterats i år väntas Sverige få cirka 39 miljarder kronor i bidrag. Det är osäkert när den första utbetalningen sker, men ESV räknar med att större delen kommer att betalas ut under nästa år. Efter flera förseningar får Sverige då finansiering för olika projekt under åren 2020–2023. Resterande medel betalas ut 2025 och 2026 vilket ger en mindre men mer jämn fördelning av EU-medlen under de senare prognosåren.

Utgifter

De takbegränsade utgifterna ökar relativt lite i år men desto mer nästa år, bland annat till följd av förslagen i budgetpropositionen för 2024. De totala utgifterna på statens budget ökar däremot mycket redan i år till följd av en kraftigt ökad nettoutlåning. Nästa år ökar de totala utgifterna lite mindre än de takbegränsade utgifterna.

De takbegränsade utgifterna fortsätter att öka under hela prognosperioden

De takbegränsade utgifterna⁷ ökar med 20 miljarder kronor i år, vilket historiskt sett är en relativt liten ökning. Det är flera utgiftsområden som ökar till följd av förslag om utgiftsökningar i budgetpropositionen för 2023 samt i flera ändringsbudgetar, men det finns även utgiftsområden som minskar. Den största ökningen, 14 miljarder kronor, står emellertid ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för (för information om ålderspensionssystemet, se avsnitt Finansiellt sparande och budgetsaldo).

Den höga inflationen förra året bidrar till att höja utgifterna genom att flera transfereringar indexeras med prisbasbeloppet. Prisbasbeloppet skrivs fram med inflationen i juni föregående år.

Två av de områden där utgiftsökningarna är som störst är Försvar och samhällets krisberedskap och Rättsväsendet. Utgifterna har ökat under en längre tid och tillskotten går främst till Polismyndigheten och Kriminalvården för att stärka rättskedjan och till försvaret för att fortsätta stärka bland annat försvarets operativa förmåga och öka de militära investeringarna. Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid ålderdom ökar också mycket i år, bland annat till följd av höjningar av garantipensionen respektive bostadstillägget för pensionärer. Ändringarna trädde i kraft i augusti 2022, och får därför helårseffekt först i år. Även utgifterna för Kommunikation ökar mycket i år, framför allt till följd av högre kostnader för investeringar och underhåll av väg och järnväg.

Inom flera områden minskar i stället utgifterna. Bland annat upphör de återstående pandemirelaterade krisåtgärderna, vilket sänker utgifterna inom framför allt Hälsovård, sjukvård och social omsorg, Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning samt Kultur, medier, trossamfund och fritid. Även utgifterna inom Energi minskar kraftigt. Det beror på att utgifterna var tillfälligt höga 2022 eftersom den tillfälliga kompensationen för höga elpriser betalades ut då.

Nästa år ökar de takbegränsade utgifterna med 94 miljarder kronor varav ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget står för 7 miljarder kronor. Ytterligare satsningar inom försvar och samhällets krisberedskap enligt förslag i budgetpropositionen för 2024 gör att utgifterna inom detta område står för nästan en tredjedel av utgiftsökningen. Även utgifterna för rättsväsendet fortsätter att öka då ytterligare medel föreslås i budgetpropositionen. Utgifterna för Allmänna bidrag till kommunerna ökar kraftigt då bland annat det generella statsbidraget höjs.

Prisbasbeloppet höjs markant även nästa år då inflationen är fortsatt hög i år. Det bidrar till att utgifterna stiger mycket även inom andra områden, bland annat Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning där utgifterna för aktivitets- och sjukersättningar blir högre. Utgifterna för Arbetsmarknad och arbetsliv stiger bland annat till följd av att antalet öppet arbetslösa fortsätter att öka vilket ger

⁷ Statens budgets utgiftsområden (exklusive UO26) och Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

högre utgifter för arbetslöshetsersättning. Omställnings- och kompetensstödet får helårseffekt vilket också ökar utgifterna inom området.

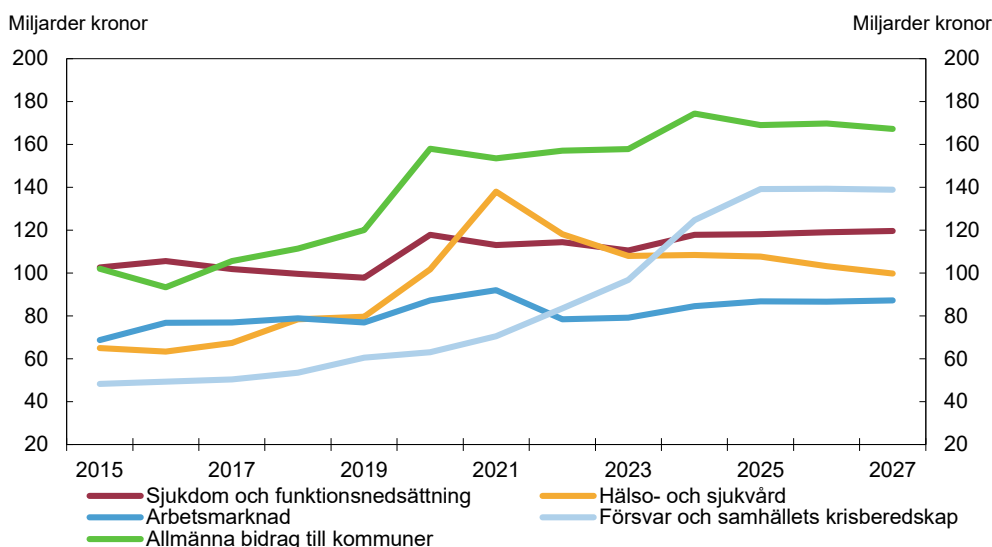
Myndigheternas förvaltningsanslag ökar mycket till följd av den höga inflationen först 2024. Det beror på att de skrivs fram med pris- och löneutvecklingen i ekonomin med två års eftersläpning. Det innebär att myndigheterna inte kompenseras för de ökade kostnader som inflationen medför förrän två år senare.

För 2025 ökar de takbegränsade utgifterna med 46 miljarder kronor på grund av fortsatta utgiftsökningar inom samma områden som 2023 och 2024. Även avgiften till Europeiska unionen ökar eftersom den var tillfälligt låg 2024 till följd av en låg EU-budget. Den höga inflationen som varit gör att pris- och löneuppräknigen för myndigheterna är fortsatt hög.

Från 2026 avtar utgiftsökningen då flera utgiftsområden minskar och beslut om höjda utgifter inom försvaret avtar efter 2025. Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget står då återigen för större delen av utgiftsökningen. ESV:s prognosmetod gör att utgifterna i slutet av prognosperioden ökar svagt och minskar något som andel av BNP eftersom det inte ingår någon ytterligare finanspolitik i beräkningarna utöver den som regeringen aviserat eller föreslagit i propositioner.⁸

Några av de områden inom vilka det sker störst förändringar över tid är försvaret, hälso- och sjukvård, sjukdom och funktionsnedsättning, arbetsmarknad samt allmänna bidrag till kommunerna. Nedan finns dessa områden beskrivet mer detaljerat.

Diagram 8 Utveckling av vissa utgiftsområden

Källa: ESV

Försvarsutgifterna ökar kraftigt nästa år

Utgifterna för försvar och samhällets krisberedskap ökar mycket i år och i en ännu snabbare takt nästa år. Utgiftsökningen har pågått under en längre tid och beror framför allt på ökade anslag för att stärka försvarets operativa förmåga. Utgifterna ökar också mycket i år och de kommande åren när Sverige återanskaffar försvarsmateriel som har skänkts till Ukraina. Efter flera år av kraftiga utgiftsökningar planar försvarsutgifterna ut efter 2025.

De utökade försvarsutgifterna innebär bland annat att anslaget Förbandsverksamhet och beredskap ökar mycket både i år och nästa år. Under anslaget finns utgifter för

⁸ För mer information om ESV:s beräkningsmetod se metodrutin i början av rapporten.

Försvarsmaktens utbildnings- och övningsverksamhet samt beredskapsuppgifter som ökar i takt med att verksamheten växer. Dessutom har utgifterna under anslaget ökat på grund av stöd till Ukraina och förberedelser för ett svenskt Natomedlemskap.

Även utgifterna inom anslaget för Anskaffning av materiel och anläggningar ökar mycket i år och står för större delen av utgiftsökningen under utgiftsområdet nästa år. Anslaget används bland annat till att finansiera utveckling och anskaffning, återanskaffning av materiel och anläggningar. Utgifterna under anslaget ökar mycket i år och de kommande två åren på grund av den pågående utbyggnaden av försvaret och av återanskaffning av försvarsmateriel som har skänkts till Ukraina.

Utgifterna för hälso- och sjukvård planar ut efter årets kraftiga minskning

Utgifterna inom Hälso- och sjukvård minskar kraftigt i år men ökar något nästa år. Utgifterna har varit tillfälligt höga de senaste åren på grund av olika pandemirelaterade åtgärder. I år minskar framför allt utgifterna kopplade till covid-19, såsom utgifter för provtagning, vaccinering och beredskapslager för vaccin. Dessutom har bidragen till regionerna för att kunna hantera uppskjuten vård och vård relaterad till covid-19 upphört i år.

Nästa år fortsätter utgifterna för vaccin och vaccinering mot covid-19 att minska men samtidigt får regionerna ett bidrag på 3 miljarder kronor för att stärka hälso- och sjukvården, vilket bidrar till att öka utgifterna något för hälso- och sjukvård nästa år. Dessutom ökar utgifterna för statlig assistansersättning nästa år. Ökningen beror främst på att schablonbeloppet ökar till 2,5 procent, istället för 1,5 procent. Detta medför att den genomsnittliga timersättningen ökar. Samtidigt beräknas antalet brukare öka efter lagändringen om stärkt rätt till personlig assistans från den första januari i år vilket också bidrar till utgiftsökningen. Ökningen sker efter en minskning av antalet som får assistansersättning under flera års tid.

År 2025 minskar utgifterna något igen. Framför allt till följd av att det tillfälliga stödet för att utöka sjuksköterskebemanningen inom äldreomsorgen upphör. Däremot ökar utgifterna med den i budgeten föreslagna satsningen på ökad bemanning i socialtjänsten både 2025 och 2026. Även prestationsbundna åtgärder för att korta värdköerna ökar tillfälligt 2025 för att sedan minska året efter vilket bidrar till den fortsatta minskningen av utgifterna längre fram.

Regeländringar håller ner utgifterna för ersättningar till sjuka och funktionsnedsatta

Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning minskar i år. Det beror på att de under pandemin tillfälligt utbyggda ersättningarna för höga sjuklönekostnader upphört. I budgetpropositionen för 2024 föreslås också stödet fasas ut i sin helhet. Den sista utbetalningen av ersättning för höga sjuklönekostnader sker därför troligen under 2025.

Frånsett pandemistöden ökar utgifterna kraftigt både i år och nästa år. Den främsta förklaringen till det är att ersättningsnivåerna höjs när löner och priser stiger. Samtidigt innebär de nya reglerna för aktivitets- och sjukersättningar, där den övre åldersgränsen i sjukersättningen höjdes från 64 till 65 år i januari 2023, att ett stort antal personer blir kvar i förmånen ytterligare ett år. Dessutom ökar utgifterna för sjukpenningen till följd av allt fler och längre sjukskrivningar.

Från och med år 2026 införs en riktålder i pensionssystemet, och åldersgränsen i sjukersättningen kommer att knytas till denna ålder. Det utökar målgruppen för

ersättningen genom att den övre åldersgränsen höjs från 65 till 66 år. Bortsett från dessa regeländringar beräknas antalet personer med aktivitets- eller sjukersättning fortsätta minska, såsom de gjort i 20 års tid, vilket gör att utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning ökar i en långsammare takt.

Fler arbetslösa höjer utgifterna inom arbetsmarknadsområdet i år

I år ökar utgifterna inom Arbetsmarknad och arbetsliv med 1 miljard kronor efter att förra året ha minskat kraftigt som en följd av färre arbetslösa.

Antalet öppet arbetslösa ökar i år och utgifterna för arbetslöshetsersättning blir något högre. Att utgifterna inte ökar mer beror på att andelen arbetslösa som får arbetslöshetsersättning minskar. Antalet personer i program minskar i år men utgifterna för aktivitetsstöd blir ungefär desamma som förra året på grund av högre snittkostnader. Däremot minskar utgifterna för arbetsmarknadspolitiska program och insatser då extratjänsterna avvecklats under året.

Nästa år stiger utgifterna för Arbetsmarknad och arbetsliv, framför allt på grund av det nya omställnings- och kompetensstödet som infördes 2022 och som beräknas få full årseffekt 2024. Utgifterna ökar också till följd av att antalet öppet arbetslösa fortsätter att stiga vilket ger högre utgifter för arbetslöshetsersättning. Däremot räknar vi med att ungefär lika många personer får aktivitetsstöd som i år. Utgiftsökningen inom området dämpas lite av att man i budgetpropositionen för 2024 föreslår en neddragning av medel för yrkesintroduktion och matchningstjänster.

För 2025 ökar utgifterna för området ytterligare, främst på grund av högre utgifter för aktivitetsstöd. Kommande två år är utgiftsnivån relativt oförändrad.

Ökade bidrag till kommunerna

Utgifterna för Allmänna bidrag till kommuner är i år nästintill oförändrade jämfört med 2022. De generella statsbidragen har höjts men samtidigt har pandemistöden upphört. Nästa år ökar utgifterna med 16 miljarder kronor. Huvudorsaken är ökningen av det generella statsbidraget som föreslås i budgetpropositionen för 2024.

Utgifterna minskar sedan med 5 miljarder kronor 2025. Detta beror främst på att utgifterna är tillfälligt höga 2024 då kommunerna får extra pengar för att stärka äldreomsorgen.⁹ Samtidigt är de generella statsbidragen oförändrade 2025.

Sedan 2010 har utgifterna på området fördubblats. Det mesta av ökningen har berott på flertalet höjningar av det generella statsbidragen. Bidragen till kommunerna har även ökat under årens lopp på grund av kompensation för minskade skatteintäkter.

Övriga utgiftsområden där det sker större förändringar

Utgifterna för Rättsväsendet ökar med 8 miljarder kronor i år och med ytterligare 7 miljarder kronor årligen till och med 2026. Utgiftsökningen beror på tillskott för att stärka rättsväsendets brottsbekämpande förmåga. Utgifterna ökar främst för Polismyndigheten och Kriminalvården.

För Ekonomisk trygghet vid ålderdom ökar utgifterna i år med 10 miljarder kronor och med 5 miljarder kronor nästa år. Utgiftsökningen beror främst på höjd garantipension.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet för familjer och barn ökar något i år och fortsätter sedan att öka med omkring 3 miljarder kronor årligen över prognosperioden. Det är

⁹ Presenterades i budgetpropositionen för 2022.

framför allt utgifterna för föräldrapenning och omvårdnadsbidrag som fortsätter att öka, vilket bland annat beror på inflationen.

För området Studiestöd ökar utgifterna varje år under prognosperioden. Det beror på att utgifterna för det nya omställningsstödet beräknas öka successivt under perioden. För 2023 och 2024 ökar utgifterna också till följd av att studiestöden indexeras med prisbasbeloppet, som stiger mycket till följd av den höga inflationen.

Utgifterna för Klimat, miljö och natur minskar 2023–2025. Det beror främst på att klimatbonusen för inköp av miljöbilar avskaffas. De sista utbetalningarna av klimatbonusen sker nästa år. Minskningen 2025 förklaras också av att anslaget för klimatinvesteringar minskar. Åren därefter är utgifterna på området i stort sett oförändrade mellan åren.

Utgifterna för Kommunikationer ökar med 8 miljarder kronor i år. Det beror framför allt på ökade kostnader för investeringar och underhåll av väg och järnväg. Nästa år ökar utgifterna bara marginellt, bland annat på grund av att bredbandsstödet läggs om från förskottsbetalning till efterskottsbetalning. År 2025 ökar kommunikationsutgifterna återigen ungefär lika mycket som i år, och åren därefter i något långsammare takt.

Utgifterna inom Areella näringar, landsbygd och livsmedel minskar tillfälligt i år, varpå de ökar mycket nästa år. Den huvudsakliga förklaringen till skillnaden mellan åren är att gårdsstödet bedöms bli tillfälligt lågt i år. Den nya programperioden som startar i år väntas som vanligt inledas med en låg utbetalningstakt för att därefter öka. Dessutom blir landsbygdsstödet lägre i år eftersom inget krisstöd likt det som betalades ut förra året finns med i årets utgiftsprognos.

Utgifterna för Avgiften till Europeiska unionen minskar med 4 miljarder kronor i år och med ytterligare 2 miljarder kronor 2024. Den tillfälligt låga EU-avgiften i år och nästa år beror på låga utgifter i EU-budgeten. Från och med 2025 räknar vi med att Sveriges EU-avgift är tillbaka på en högre nivå.

Effekter av budgetpropositionen

Sedan föregående prognos har förslag på utgiftsökningar för 2024-2026 presenterats i budgetpropositionen för 2024. Sammantaget räknar vi med att förslagen ökar utgifterna med 34 miljarder kronor nästa år. Det är många områden som föreslås tilldelas mer pengar nästa år varav Allmänna bidrag till kommuner får mest medel. Jämfört med regeringen gör ESV framför allt en annan bedömning av utgifterna för området Klimat, miljö och natur då vi inte räknar med att alla budgeterade medel kommer att betalas ut under prognosperioden.

Tabell 5 Utgiftsförändringar 2024–2026 till följd av budgetpropositionen för 2024

Miljarder kronor

Utgiftsområden	2024	2025	2026
UO3 Skatt, tull och exekution	3,3	0,4	0,4
UO4 Rättsväsendet	3,0	5,0	9,8
UO6 Försvar och samhällets krisberedskap	1,9	2,8	8,1
UO9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	6,1	8,2	6,9
UO10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	0,0	-1,2	-2,6
UO14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-1,8	-2,3	-2,0
UO16 Utbildning och universitetsforskning	2,2	1,2	1,5
UO20 Klimat, miljö och natur	3,3	3,4	4,4
UO25 Allmänna bidrag till kommuner	12,4	11,2	14,9
Övriga utgiftsområden	2,9	1,7	1,4
Totalt	33,3	30,4	42,8
Differens mot budgetpropositionen för 2024	-2,3	-2,5	-3,0

Anm.: Vissa av utgiftsförändringarna i budgetpropositionen för 2024 var med redan i ESV:s septemberprognos. Dessa är medräknade i kolumnerna för ESV för att kunna jämföra med de totala utgiftsökningarna i det som regeringen redovisar i budgetpropositionen. Det gäller framför allt inom UO4, UO6 och UO9.

Källa: ESV och Budgetpropositionen för 2024

De totala utgifterna ökar fram till 2027

I de totala utgifterna ingår till skillnad mot de takbegränsade utgifterna alla utgiftsområden, det vill säga även statsskuldräntorna. Riksgäldens nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost¹⁰ ingår också men däremot inte ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten som ingår i de takbegränsade utgifterna. De totala utgifterna ökar fram till 2027. I år är det främst Riksgäldens nettoutlåning som bidrar till att de totala utgifterna ökar med 121 miljarder kronor. Men även statsskuldräntorna ökar något.

Nästa år ökar de totala utgifterna med 84 miljarder kronor till följd av att utgifterna inom många utgiftsområden ökar då, som beskrivits tidigare. Även nettoutlåningen bidrar till ökningen medan statsskuldräntorna blir lägre. Utgifterna fortsätter att öka 2025 då både nettoutlåningen och statsskuldräntorna stiger. Även 2026 ökar de då nettoutlåningen återigen blir högre. År 2027 sjunker de däremot något då utgifterna inom alla utgiftsområden sammantaget endast ökar svagt och både nettoutlåningen och statsskuldräntorna minskar. Statsskuldräntorna och Riksgäldens nettoutlåning beskrivs mer detaljerat nedan.

Stigande räntor och svag krona höjer ränteutgifterna

Utgifterna för statsskuldräntor stiger i år till följd av stora valutakursförluster på skulden i utländsk valuta och underkurser i samband med emission av obligationer. Underkurser uppstår när Riksgälden emitterar äldre obligationer som introducerades när räntenivån var lägre och därför har en kupongränta som understiger nuvarande marknadsräntor. Som kompensation för detta betalar köparna ett lägre pris (underkurs). Underkurser redovisas som en utgift på ränteanslaget. Underkurserna påverkar däremot inte kostnaderna för statsskulden över tid då de ökade utgifterna vid emissionstillfället kompenseras genom den lägre kupongräntan fram till att obligationen förfaller. Den underliggande utvecklingen av kostnaden för statsskulden, som framför allt påverkas av statsskuldens storlek och utvecklingen av marknadsräntor, varierar inte lika mycket från år till år som utgifterna på ränteanslaget.

¹⁰ Kassamässig korrigeringspost är en restpost på statens budget. Läs mer om den i Utfallet för statens budget 2022, sid 156 på ESV:s hemsida.

Nästa år sjunker räntebetalningarna, främst på grund av att kronan förväntas stärkas och valutakursförlusterna i år vänds till vinster nästa år. År 2025 stiger ränteutgifterna igen då Riksgälden betalar ut inflationskompensation i samband med att en realobligation förfaller. I slutet av prognosperioden minskar ränteutgifterna då marknadsräntorna faller tillbaka samtidigt som statsskulden minskar.

Återbetalning av lån och utbetalningar av elstöd ger stor påverkan på nettoutlåningen

Riksgäldens nettoutlåning utgörs av alla förändringar av lån och kontobehållningar i Statens internbank. Den kan därför variera kraftigt mellan åren. Lånen till Riksbanken är en av de poster som varierat mest. I början av 2021 beslutade Riksbanken dock att de skulle påbörja en övergång till en helt egenfinansierad valutareserv. Det innebar att de började köpa upp utländsk valuta på valutamarknaden. De valutalån som Riksgälden tidigare tagit upp för Riksbankens räkning har därför återbetalats i den takt som de förfallit. Återbetalningarna gjorde att det uppstod en kraftigt negativ nettoutlåning både 2021 och 2022. I år återbetalas de sista lånen på cirka 60 miljarder kronor men då nettot på Svenska kraftnäts konto blir kraftigt positivt blir nettoutlåningen totalt sett inte så negativ.

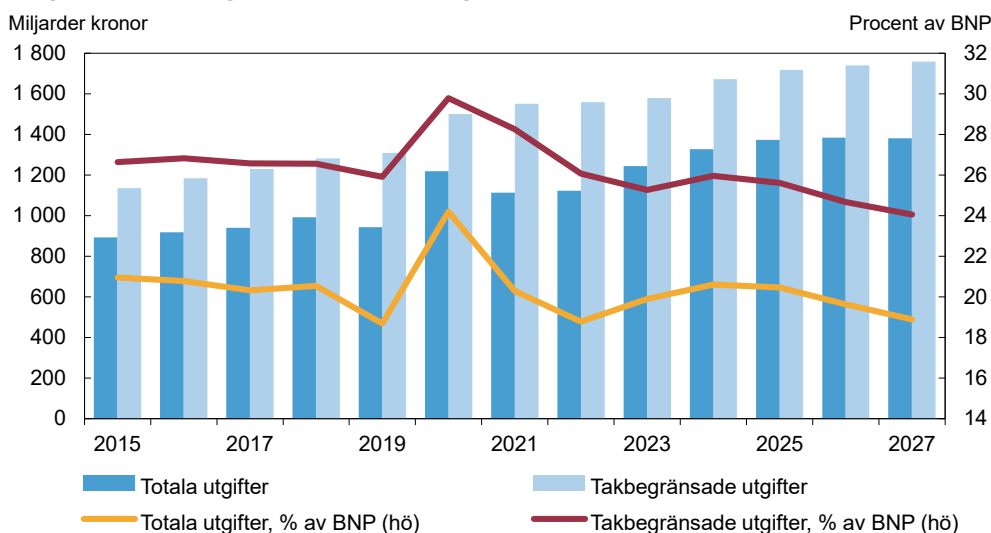
Kapacitetsavgifterna till Svenska kraftnät har de senaste åren ökat kraftigt men beräknas bli mindre i år än förra året vilket gör att nettoutlåningen ökar. Även utbetalningarna av elstöd till hushåll och företag leder till en ökad nettoutlåning då stödet finansieras genom de kapacitetsavgifter som betalats in till Svenska kraftnät. Kommande år beräknas kapacitetsavgifterna successivt minska samtidigt som vi inte räknar med några ytterligare utbetalningar av elstöd.

Nettoutlåningen minskar med 4 miljarder kronor i år, medan den minskade med 111 miljarder kronor förra året. Därmed leder det till en ökning av de totala utgifterna med 107 miljarder kronor i år jämfört med förra året. Kommande år är förändringarna av nettoutlåningen relativt små.

Utgiftskvoten sjunker i slutet av prognosperioden

Utgiftskvoten, det vill säga de totala utgifterna som andel av BNP, uppgår till 20 procent i år. Det är 1 procentenhet högre jämfört med föregående år. Ökningen beror främst på att Riksgäldens nettoutlåning ökar kraftigt i år. Nästa år fortsätter utgiftskvoten att öka något, bland annat på grund av de åtgärder som föreslås i budgetpropositionen för 2024. Utgiftskvoten för de takbegränsade utgifterna sjunker däremot i år till drygt 25 procent. Nästa år ökar kvoten något till 26 procent. Kvoten sjunker något från 2025 och framåt bland annat eftersom det inte ingår någon ytterligare finanspolitik i beräkningarna utöver den som regeringen aviserat eller föreslagit i propositioner. Det innebär att det sker en automatisk budgetförstärkning¹¹.

¹¹ För mer information om ESV:s beräkningsmetod se metodrutin i början av rapporten.

Diagram 9 Utgifter på statens budget

Källa: ESV

Finansiellt sparande och budgetsaldo

Den offentliga sektorns finansiella sparande visar underskott i år, främst som en följd av lågkonjunkturen. Både staten och kommunsektorn bidrar till underskottet, medan ett visst överskott väntas i ålderspensionssystemet. Nästa år växer underskottet ytterligare och sparandet är då lägst i staten samtidigt som det stärks i kommunsektorn och i ålderspensionssystemet.

Underskott på drygt 80 miljarder kronor i offentlig sektor nästa år

Det finansiella sparandet i den offentliga sektorn vänds från ett överskott 2022 till ett underskott på 51 miljarder kronor i år. Det beror på att skatteintäkterna ökar betydligt långsammare när konjunkturen bromsar in och att kapitalinkomsterna sjunker, samtidigt som utgifterna ökar mycket. Det är framför allt konsumtionen och investeringarna som ökar, både i staten och i kommunsektorn. Ökningen av konsumtionen drivs både av högre priser och av att verksamheten utökas. Det största underskottet uppstår i kommunsektorn.

Nästa år ökar inkomsterna mer när aktiviteten i ekonomin stiger och hushållens kapitalvinster minskar mindre än de senaste åren. Samtidigt ökar utgifterna mer än inkomsterna, bland annat till följd av förslag i budgetpropositionen och för att inflationen slår igenom i högre utgifter med viss eftersläpning. Den samlade effekten av förslagen i budgetpropositionen är enligt ESV:s beräkningar att sparandet försvagas med 40 miljarder kronor 2024.¹² Både inkomster och utgifter påverkas 2022–2024 av bokföringen av elstödet till hushåll och företag, men sparandet påverkas inte.¹³ Sammantaget uppgår underskottet till 81 miljarder kronor nästa år, och är som störst i staten.

År 2025 bedöms det finansiella sparandet fortsatt vara negativt och såväl staten som kommunsektorn visar underskott. I kommunsektorn förklaras underskottet av att nivån på investeringarna är fortsatt hög. Från 2026 vänds underskottet i det finansiella sparandet till ett överskott. Den markanta förstärkningen av sparandet i staten från

¹² Notera att vissa av utgiftsändringarna i budgetpropositionen för 2024 var medräknade redan i ESV:s septemberprognos, se avsnittet Utgifter ovan.

¹³ Se faktabeskrivning: Flera stöd till hushåll och företag för höga elkostnader, i början av rapporten.

och med 2026 förklaras till stor del av att ESV inte räknar med några ytterligare finanspolitiska åtgärder utöver de som är beslutade eller aviserade. Det innebär bland annat att flera anslag är nominellt oförändrade, se metodrutan i början av rapporten.

Tabell 6 Finansiellt sparande i offentlig sektor

Miljarder kronor om inget annat anges

Offentliga sektorns finanser	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totala inkomster	2 644	2 873	2 929	2 993	3 126	3 262	3 393
<i>procent av BNP</i>	48,2	48,1	46,9	46,5	46,6	46,3	46,4
Totala utgifter	2 643	2 807	2 980	3 074	3 154	3 224	3 296
<i>procent av BNP</i>	48,2	46,9	47,7	47,7	47,0	45,7	45,1
Finansiellt sparande i offentlig sektor	1	66	-51	-81	-29	38	97
<i>procent av BNP</i>	0,0	1,1	-0,8	-1,3	-0,4	0,5	1,3
Sparande per delsektor							
Staten	-42	25	-9	-56	-24	38	95
Kommunsektorn	37	22	-57	-51	-37	-38	-35
Ålderspensionssystemet	6	20	16	26	32	39	38

Källa: SCB och ESV

Statens finansiella sparande försvagas markant

Det finansiella sparandet i staten försvagas i år. Förutom att skatteintäkterna ökar långsammare som en följd av lågkonjunkturen minskar hushållens kapitalskatter kraftigt till följd av en svag utveckling på börsen förra året, fallande bostadspriser och stigande räntor. Det bidrar i stor utsträckning till att dämpa skatteintäkterna. Betydligt mindre aktieutdelningar från statliga bolag bidrar också till att ökningen av inkomsterna bromsar in. Även utgifterna ökar långsammare än förra året, men de ökar betydligt mer än inkomsterna vilket förklarar att sparandet försvagas. Utgifterna för konsumtion och investeringar ökar relativt mycket, bland annat till följd av höjda utgifter inom försvaret och hög inflation. Att utgiftsökningen blir mindre än förra året förklaras av flera olika faktorer som gjorde att utgifterna var tillfälligt höga förra året. I år har alla pandemiåtgärder upphört vilket sänker utgifterna. Elpriskompensationen för perioden december 2021–mars 2022 höjde utgifterna tillfälligt förra året, se faktarutan om elstöd till hushåll och företag i början av rapporten.

Nästa år försvagas sparandet ytterligare. Inkomsterna ökar visserligen snabbare när aktiviteten i ekonomin ökar och hushållens kapitalvinster bara minskar marginellt, efter att ha minskat markant två år i följd. Att hushållens kapitalskatter fortsätter att minska trots att bostadspriserna väntas öka igen beror på att räntorna är högre 2024 än 2023. Därmed försämras hushållens räntenetto ytterligare eftersom skattereduktionen för ränteutgifter ökar mer än skatteintäkterna från ränteinkomster. Samtidigt som inkomstökningen dämpas av lågkonjunkturen ökar statens utgifter mycket, betydligt mer än inkomsterna. Förutom att utgifterna för försvaret ökar mer än dubbelt så mycket som i år bidrar även utgiftsökningar inom flera andra områden, bland annat som en följd av hög inflation. Åren därefter förstärks sparandet successivt då inkomsterna ökar i takt med BNP samtidigt som utgifterna ökar svagt, se metodrutan i början av rapporten.

Tabell 7 Inkomster och utgifter i staten

Miljarder kronor

Statens finanser	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totala inkomster	1 399	1 540	1 548	1 557	1 625	1 698	1 760
<i>förändring i inkomster</i>	146	142	8	8	68	74	62
Skatter och sociala avgifter	1 219	1 315	1 338	1 341	1 400	1 476	1 536
Kapitalinkomster	25	52	30	32	32	32	33
Övriga inkomster	155	173	180	183	192	190	191
Totala utgifter	1 440	1 516	1 557	1 613	1 648	1 660	1 666
<i>förändring i utgifter</i>	47	75	41	56	36	12	6
Transfereringar och subventioner	947	906	875	890	890	890	890
Konsumtion	366	399	429	457	485	499	509
Investeringar	133	149	167	188	204	212	213
Övriga utgifter	-7	61	87	77	70	59	54
Finansiellt sparande	-42	25	-9	-56	-24	38	95

Källa: SCB och ESV

Mindre underskott i budgetsaldot än i det finansiella sparandet nästa år

Både det finansiella sparandet och budgetsaldot, som är två olika mått på sparandet i staten, visar ett underskott i år och nästa år. Men underskottet i budgetsaldot är mindre än i det finansiella sparandet.

Tabell 8 Statens budget i sammandrag samt bro mellan finansiellt sparande och budgetsaldo

Miljarder kronor

Bro mellan finansiellt sparande och budgetsaldo	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Finansiellt sparande	-42	25	-9	-56	-24	38	95
Avgränsningar	85	102	10	30	-5	-1	-7
Periodiseringar	25	36	-9	8	-34	-18	-24
Övrigt	10	2	4	-3	1	1	1
Budgetsaldo	78	164	-4	-20	-62	20	64
Totala inkomster	1 191	1 286	1 239	1 307	1 311	1 404	1 444
Skatteintäkter	1 219	1 299	1 338	1 341	1 400	1 476	1 537
Periodiseringar	16	9	-16	5	-16	-4	-15
Skatteinkomster	1 235	1 308	1 322	1 346	1 384	1 473	1 522
Övriga inkomster	-44	-22	-83	-38	-73	-69	-78
Totala utgifter	1 113	1 123	1 243	1 327	1 373	1 383	1 380
Utgiftsområden exklusive räntor	1 216	1 211	1 217	1 304	1 335	1 343	1 346
Statsskuld räntor	-1	27	32	24	30	28	24
Kassamässig korrigerig	-4	-5	-2	0	0	-2	0
Riksgäldens nettoutlåning	-97	-111	-4	-1	7	14	10

Källa: SCB och ESV

Skillnaderna mellan statens finansiella sparande och saldot på statens budget beror på olika avgränsningar i saldobegreppen, men även på olika sätt att periodisera inkomster och utgifter. Sammantaget medför nettot av alla broposter att det finansiella sparandet är 5 miljarder kronor lägre än budgetsaldot i år. Underliggande finns det däremot stora poster som skiljer de olika måtten åt, bl.a. amorteringen av Riksbankens lån, kapacitetsavgifter till Svenska kraftnät och utbetalningar av elstöd till hushåll och företag från kapacitetsavgifterna. Riksbanken amorterar de sista valutalånen. Det gör

att Riksgäldens nettoutlåning minskar med 62 miljarder kronor, vilket stärker budgetsaldot men inte det finansiella sparandet. Budgetsaldot stärks också av fortsatt stora inbetalningar av kapacitetsavgifter till Svenska kraftnät. Dessa förstärkningar av saldot motverkas till stor del av utbetalningarna av elstöd som finansieras med kapacitetsavgifter som betalats in till Svenska kraftnäts konto i Riksgälden. Det försämrar budgetsaldot, men det finansiella sparandet påverkas inte. Nettot av dessa effekter uppgår till 41 miljarder kronor. Även andra avgränsningar och periodiseringsposter påverkar budgetsaldot och det finansiella sparandet olika. Nästa år uppgår skillnaden mellan det finansiella sparandet och budgetsaldot till 36 miljarder kronor. Den främsta förklaringen är ovanligt stora betalningar från EU då Sverige väntas få de första utbetalningarna från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Det förbättrar budgetsaldot, men påverkar inte det finansiella sparandet.

Underskott i kommunsektorn från och med i år

Det finansiella sparandet i kommunsektorn väntas bli negativt varje år 2023–2027 efter tre år med överskott. Försvagningen i år förklaras främst av kraftigt ökade utgifter för konsumtion, framför allt är det kostnaderna för avtalspensioner som ökar mycket till följd av den höga inflationen. Även investeringarna ökar mycket i år. Samtidigt ökar skatteintäkterna långsammare än förra året och vissa tillfälliga statsbidrag upphör vilket också bidrar till det svagare sparandet. Mot bakgrund av det pressade ekonomiska läget i stora delar av kommunsektorn antar vi att ett antal kommuner och regioner kommer att utnyttja resultatutjämningsreserven både i år och nästa år samt hänvisa till synnerliga skäl för att avvika från balanskravet. På det sättet kan konsumtionen i kommunsektorn totalt sett öka i takt med demografin så att personaltätheten bibehålls, trots höga kostnader och en svag ökning av inkomsterna. Årets snabba utgiftsökning dämpas under nästa år och 2025 är utgiftsökningen mindre än på mycket länge. Det beror delvis på att statsbidragen då minskar något och att det därför inte finns så stort utrymme att öka konsumtionen om kommunerna och regionerna ska klara balanskravet.

Kommuner och regioner ska budgetera för ett resultat i balans i enlighet med vad som regleras i kommunallagen. I händelse av lågkonjunktur kan de kommuner och regioner som upprättat en resultatutjämningsreserv disponera medel ur reserven för att upprätthålla konsumtionen och undvika kortsiktiga neddragningar. Många har definierat det som att det är möjligt att använda den när skatteintäkterna avviker från ett 10-årigt genomsnitt. Det väntas ske nästa år och de flesta kommuner och regioner som kan och behöver utnyttja reserven kommer enligt vår bedömning att göra det. I år blir såväl resultat som balanskravsresultat negativa som en effekt av att flera kommuner och regioner hänvisar till synnerliga skäl att avvika från balanskravet. Nästa år stärks resultatet då flera kommuner och regioner istället väntas utnyttja resultatutjämningsreserven samtidigt som statsbidragen ökar.

Tabell 9 Inkomster och utgifter i kommunsektorn

Miljarder kronor

Kommunsektorns finanser	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomster	1 300	1 354	1 386	1 447	1 484	1 525	1 573
<i>Förändring inkomster</i>	76	54	33	60	37	41	48
Skatter och avgifter	827	873	914	948	989	1 030	1 079
Statsbidrag ¹	286	275	262	283	272	268	262
Övriga inkomster	186	206	211	217	222	227	232
Utgifter	1 263	1 332	1 444	1 497	1 520	1 563	1 608
<i>Förändring utgifter</i>	48	69	112	54	23	42	45
Konsumtion	1 037	1 088	1 182	1 228	1 246	1 282	1 323
Investeringar	126	138	152	151	154	158	158
Övriga utgifter	99	106	109	118	120	123	126
Finansiellt sparande	37	22	-57	-51	-37	-38	-35
Resultat	69	43	-4	1	16	16	16

¹Statsbidrag enligt NR exklusive moms och inklusive kapitaltransfereringar.

Källa: SCB och ESV

Överskott i ålderspensionssystemet under hela prognosperioden

I år försvagas sparandet i ålderspensionssystemet tillfälligt för att sedan stärkas de kommande åren. Det är framför allt lägre kapitalinkomster som gör att inkomsterna ökar långsammare än utgifterna och ger ett lägre finansiellt sparande i år jämfört med förra året.

Inkomsterna från avgifter, som samvarierar med lönesumman i ekonomin, ökar i en långsammare takt i år jämfört med förra året. Nästa år ökar lönesumman och därmed avgiftsinkomsterna än långsammare. Även pensionsutbetalningarna ökar i en långsammare takt i år jämfört med förra året då inkomstindex ökade mycket. Nästa år väntas ökningstakten på inkomstindex växla ner ytterligare vilket gör att pensionsutbetalningarna ökar betydligt långsammare än avgiftsinkomsterna. Detta gör att avgiftsnettot minskar mycket nästa år. Åren därefter fortsätter avgiftsnettot att minska. Trots ett negativt avgiftsnetto blir det ändå överskott i ålderspensionssystemets finansiella sparande under hela prognosperioden eftersom kapitalinkomsterna är högre än avgiftsnettot.

Tabell 10 Inkomster och utgifter i ålderspensionssystemet

Miljarder kronor

Ålderspensionssystemets finanser	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Avgiftsinkomster	310	328	343	357	373	388	403
Pensionsutbetalningar	332	345	358	366	380	393	410
Avgiftsnetto	-21	-17	-16	-9	-7	-4	-6
Kapitalinkomster, netto	32	42	37	41	46	50	51
Förvaltningsutgifter	-5	-5	-6	-6	-6	-7	-7
Finansiellt sparande	6	20	16	26	32	39	38

Källa: SCB och ESV

Den offentliga skulden

Maastrichtskulden sjunker med 2 procentenheter i år till strax under 31 procent av BNP. Minskningen sker i staten och beror bland annat på att pandemistöden upphör och på stora återbetalningar av riksbankslån. Under 2024 och 2025 medför en svagare konjunktur att skulden stiger såväl i nivå som i förhållande till BNP. Den konsoliderade statsskulden uppvisar ett liknande mönster och minskar till 16 procent av BNP i år. De kommande två åren stiger skulden i nivå, men skuldkvoten blir relativt oförändrad.

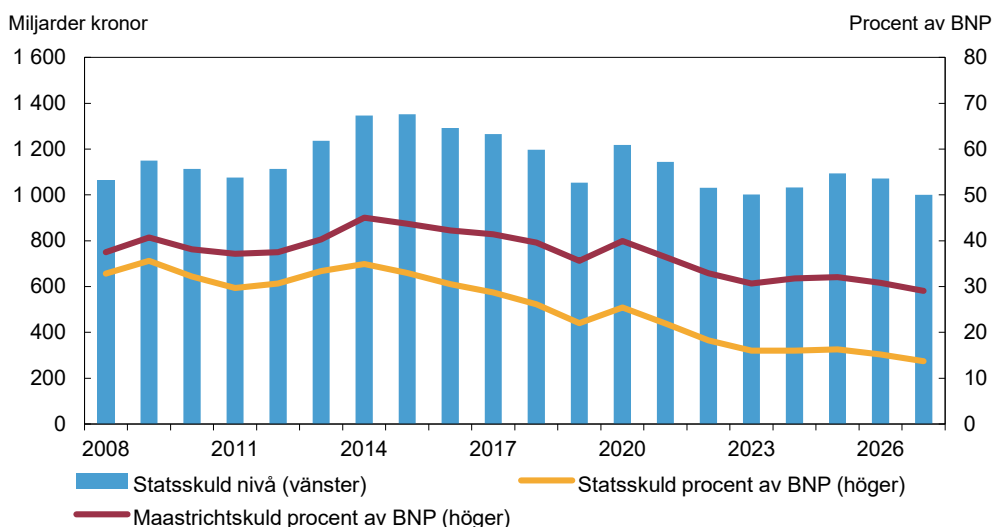
Maastrichtskulden är fortsatt låg

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden) sjunker i år. Det beror främst på att Riksbanken amorterat de sista av sina valutalån samtidigt som pandemistöden upphör. Nästa år stiger skulden till följd av en svagare konjunktur och föreslagna åtgärder i budgetpropositionen för 2024.

Skuldkvoten, det vill säga skulden i relation till BNP, sjunker i år, men stiger sedan under 2024 och 2025. Därefter sjunker den under resten av prognosperioden. Sveriges skuldkvot är betydligt lägre än genomsnittet bland EU-länderna.¹⁴

Statens del av skuldkvoten har minskat trendmässigt under den senaste tioårsperioden, men stiger de kommande två åren. Kommunernas skuldkvot har i stället ökat de senaste åren, men beräknas vara relativt oförändrad under prognosperioden.

Diagram 10 Statsskuld och Maastrichtskuld

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Statsskuldkvoten sjunker i år och är oförändrad 2024–2025

Den konsoliderade statsskulden sjunker i år, men beräknas stiga något i nivå 2024–2025. Skuldkvoten ligger däremot kvar strax över 16 procent dessa år. Det beror på att BNP-tillväxten i löpande priser blir relativt hög, trots den svaga konjunkturen, vilket beror på inflationen.

I år sjunker Maastrichtskulden mer än statsskulden. Det förklaras främst av att statsskulden påverkas av utbetalningarna av elstöd, som finansieras via kapacitetsavgifter från Svenska kraftnät. Avgifterna sänker statsskulden när de betalas in, medan utbetalningarna av elstöd höjer den. Dessa betalningar påverkar däremot inte Maastrichtskulden, eftersom affärsverk inte ingår i staten enligt

¹⁴ Den genomsnittliga skuldkvoten inom EU27 var 83,5 procent i slutet av 2022 enligt Eurostat.

nationalräkenskaperna, som ligger till grund för beräkningen av Maastrichtskulden. Därutöver påverkas statsskulden av förväntade minskningar av kapitalplaceringar på skattekontot, vilket Maastrichtskulden inte gör.

Tabell 11 Statsskuldens förändring och nivå

Miljarder kronor om inget annat anges

Statsskuldens förändring och nivå	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Statsskuldens förändring	-114	-29	30	61	-21	-72
varav budgetsaldot (omvänt tecken)	-164	4	20	62	-20	-64
varav orealiserade valutakursdifferenser	9	-15	-1	0	0	0
varav Riksgäldens förvaltningstillgångar	24	-34	0	0	0	0
varav övriga skulddispositioner. m.m.	18	16	11	-1	-1	-8
Konsoliderad statsskuld vid årets utgång	1 031	1 002	1 032	1 093	1 072	1 000
<i>procent av BNP</i>	<i>17,2</i>	<i>16,0</i>	<i>16,0</i>	<i>16,3</i>	<i>15,2</i>	<i>13,7</i>

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Skuldkvoten är oförändrad nästa år och stiger marginellt 2025. BNP-tillväxten i löpande priser sänker kvoten, medan budgetsaldot bidrar till att höja den till följd av beräknade underskott i statsbudgeten. I slutet av prognosperioden sjunker skuldkvoten igen då statsbudgeten vänder till överskott samtidigt som bidraget från BNP-tillväxten ligger kvar på ungefär samma nivå. De prognostiserade överskotten för 2026 och 2027 beror dock till stor del på ESV:s prognosmetod där vi inte gör några antaganden om ny finanspolitik.

Tabell 12 Dekomponering av statsskuldkvotens förändring

Procentenheter

Skuldkvotens förändring	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Skuldkvotens förändring	-3,6	-1,2	0,0	0,3	-1,1	-1,5
varav bidrag från BNP-tillväxten	-1,7	-0,7	-0,5	-0,6	-0,8	-0,5
varav bidrag från budgetsaldot	-2,7	0,1	0,3	0,9	-0,3	-0,9
varav bidrag från skulddispositioner m.m.	0,8	-0,5	0,2	0,0	0,0	-0,1

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

De budgetpolitiska målen

Det strukturella sparandet beräknas ligga under målnivån för överskotts målet både 2023 och 2024. Nästa år är det en tydlig avvikelse från målnivån. Samtidigt ligger Maastrichtskulden nära det nedre toleransvärdet för skuldankaret under hela prognosperioden. Kommunsektorns balanskravsresultat är negativt i år eftersom flera kommuner och regioner väntas hänvisa till synnerliga skäl för att upprätthålla konsumtionen.

Strukturellt sparande under målnivån

Det strukturella sparandet, det vill säga det finansiella sparandet justerat för påverkan från konjunkturen och engångseffekter, beräknas visa ett marginellt underskott i år. Det innebär att det ligger strax under målnivån för överskotts målet, som är en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel, men inom gränsvärdet. Liksom det finansiella sparandet försvagas även det strukturella sparandet i år, om än betydligt mindre eftersom en stor del kan hänvisas till konjunkturen.

Nästa år försvagas det strukturella sparandet ytterligare. Det beräknas bli -0,2 procent av potentiell BNP, vilket är en tydlig avvikelse från målnivån. Enligt det

finanspolitiska ramverket uppstår en avvikelse från överskottsmålet om det strukturella sparandet tydligt avviker från målnivån. Det är inte definierat i ramverket hur stor en tydlig avvikelse är, men ESV och andra bedömare tillämpar en avvikelse på $\pm 0,5$ procent av potentiell BNP som gräns. Enligt ramverket ska regeringen vid en avvikelse från överskottsmålet förklara vad som motiverar avvikelsen och redogöra för hur en återgång till målet ska ske.

Ett av syftena med överskottsmålet är att skapa en buffert för att kunna möta kraftiga nedgångar i konjunkturen. En avvikelse från målnivån kan därmed vara stabiliseringspolitiskt motiverad i nuvarande konjunkturläge med ett BNP-gap på -1,7 procent av potentiell BNP nästa år. Återgången till målnivån bör anpassas så att finanspolitiken inte förvärrar lågkonjunkturen. När konjunkturläget förbättrats bör det strukturella sparandet överstiga målnivån för att målet om ett överskott på en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel ska nås.

Tabell 13 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för överskottsmålet

Procent av BNP respektive procent av potentiell BNP

Finansiellt sparande och indikatorer	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Finansiellt sparande	0,0	1,1	-0,8	-1,3	-0,4	0,5	1,3
Bakåtblickande åttaårsnitt, finansiellt sparande	-0,1	0,2	0,1	-0,1	-0,4	-0,4	0,0
Strukturellt sparande ¹	-0,9	0,3	0,0	-0,2	0,1	0,6	1,3
BNP-gap	1,0	2,0	-0,5	-1,7	-0,9	0,0	0,0

¹Procent av potentiell BNP.

Källa: ESV

Förändringen av det strukturella sparandet används som en indikator på om finanspolitiken är expansiv eller åtstramande. I och med att det strukturella sparandet försvagas 2023 och 2024 kan finanspolitiken sägas vara expansiv båda åren, dvs. politiken ökar efterfrågan i ekonomin. Om man tar hänsyn till elstöden som betalas ut till hushåll och företag i år, men inte ingår i det finansiella sparandet, är finanspolitiken mer expansiv i år. Kommunsektorn står för en relativt stor del av försämringen i det strukturella sparandet i år. En orsak är att ett antal kommuner och regioner anser att den kraftiga ökningen av pensionerna till följd av inflationen utgör synnerliga skäl att avvika från balanskravet.

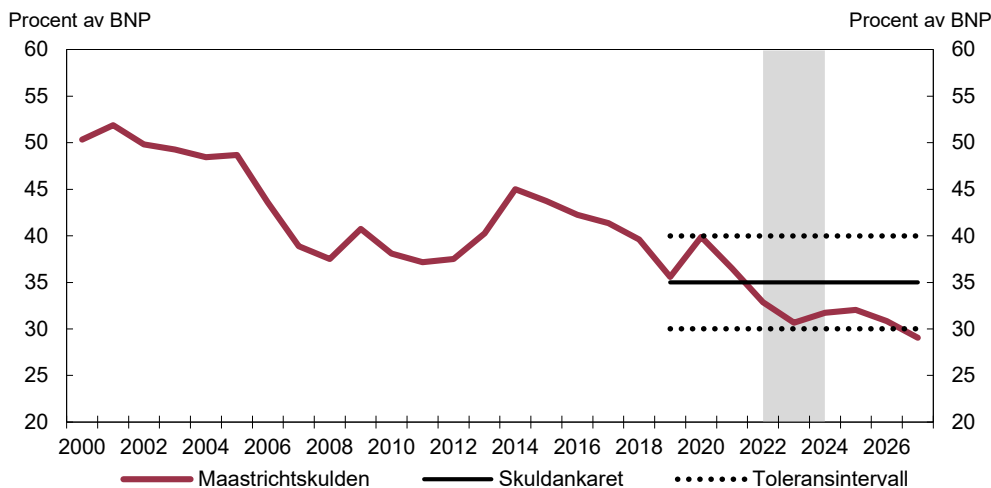
Det strukturella sparandet påverkas också av andra faktorer än en aktiv finanspolitik. Mellan 2023 och 2024 försvagas sparandet exempelvis av att utgifterna ökar mycket även 2024 till följd av den höga inflationen. Det beror på att många transfereringar samt myndigheternas förvaltningsanslag påverkas av inflationen med ett respektive två års eftersläpning. Även nästa år står kommunsektorn för en relativt stor del av underskottet i det strukturella sparandet. En förklaring är att flera kommuner och regioner då väntas utnyttja resultatutjämningsreserven för att kunna upprätthålla verksamheten trots en svag utveckling av skatteintäkterna.

Ett annat sätt att analysera om finanspolitiken är expansiv eller åtstramande är att mäta finanspolitikens effekt på den aggregerade efterfrågan genom att beakta om det strukturella sparandet är högre eller lägre än överskottsmålet¹⁵. Eftersom det strukturella sparandet enligt ESV:s beräkningar är lägre än målnivån både 2023 och 2024 kan man säga att finanspolitiken är expansiv även utifrån det perspektivet.

¹⁵ Finanspolitiska rådet redovisar denna alternativa analys av finanspolitiken i sin rapport för 2023. I en ESO-studie om samspelet mellan finans- och penningpolitik av Calmfors m.fl. i september 2022 relateras också avvikelsen i den offentliga sektorns finansiella sparande från överskottsmålet för att bedöma huruvida finanspolitiken är expansiv eller inte.

Samtidigt som det strukturella sparandet avviker från överskottsmålet ligger Maastrichtskulden under skuldankaret, även om den stiger något nästa år och 2025. Utgångsläget för en återgång till överskottsmålet är därmed bättre än om skulden samtidigt hade stigit snabbt och legat högre än skuldankaret.

Diagram 11 Maastrichtskulden och skuldankaret

Anm.: De skuggade åren avser de år som skulden för närvarande utvärderas mot skuldankaret.

Källa: SCB och ESV

God marginal till utgiftstaket

ESV bedömer att marginalen till utgiftstaket (budgeteringsmarginalen) är god samtliga prognosår. I budgetpropositionen för 2024 föreslås inga ändringar av nivån på utgiftstaket förutom en marginell teknisk justering¹⁶. Som andel av BNP ligger utgiftstaket mellan 26,5 och 27,3 procent för prognosåren. Det är lägre än genomsnittet på drygt 28 procent 2006–2019.¹⁷

Tabell 14 Uppföljning av de takbegränsade utgifterna

Miljarder kronor om inget annat anges

Marginalen till utgiftstaket	2022	2023	2024	2025	2026
Utgiftstak	1 634	1 665	1 747	1 827	1 866
<i>i procent av BNP</i>	27,3	26,6	27,1	27,2	26,5
Takbegränsade utgifter	1 559	1 579	1 673	1 719	1 739
<i>i procent av BNP</i>	26,1	25,3	26,0	25,6	24,7
Marginal till utgiftstaket	75	86	74	108	127
<i>i procent av utgiftstak</i>	4,6	5,2	4,3	5,9	6,8
Säkerhetsmarginal	-	8	8	26	37
<i>i procent av utgiftstak</i>	-	0,5	0,5	1,5	2,0
Kvarvarande marginal	-	67	78	48	72
<i>i procent av BNP</i>	-	1,1	1,2	0,7	1,1

Anm. Utgiftstaken för 2023–2025 är beslutade av riksdagen. Utgiftstaket 2026 är regeringens förslag enligt budgetpropositionen för 2024. Säkerhetsmarginalen är ESV:s rekommendation för hur stor marginal som behövs för att klara oväntade utgiftsökningar.

Källa: ESV

¹⁶ De tekniska justeringarna beror på ändringar inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna. Mer information om dessa justeringar återfinns i ESV:s prognostabeller.

¹⁷ Åren 2020–2022 är inte medräknade i medelvärdet då procentsatsen för dessa år var tillfälligt höga på grund av pandemin. Genomsnittet för dessa år var 31,1 procent.

Kommunsektorn klarar inte balanskravet i år men balanskravsresultatet stärks nästa år

Kommunsektorn som helhet klarar inte balanskravet i år. Den främsta anledningen till att många kommuner och regioner har ekonomiska svårigheter är att utgifterna ökar kraftigt till följd av inflationen samtidigt som skatteintäkterna och statsbidragen utvecklas mer måttligt, bland annat till följd av att tillfälliga statsbidrag upphör i år. De stora utgiftsökningarna för avtalspensionerna 2023 och 2024 som följer av inflationen väntas leda till att flera kommuner och regioner hänvisar till synnerliga skäl för att underbalansera resultatet i år. Det leder till att balanskravet inte nås.

Balanskravet klaras nästa år för kommunsektorn som helhet trots att utgifterna för avtalspensionerna fortfarande är höga. Det förklaras av att flera kommuner och regioner väntas nyttja resultatutjämningsreserven för att balansera sina resultat och upprätthålla konsumtionen. Disponering av medel ur resultatutjämningsreserven påverkar inte balanskravsresultatet. Många kommuner och regioner har interna riktlinjer som anger att resultatutjämningsreserven bara får användas om den årliga tillväxten i det underliggande skatteunderlaget i riket är lägre än den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren, vilket enligt vår bedömning sker 2024.

Tabell 15 Resultat och balanskravsresultat i kommunsektorn

Miljarder kronor om inget annat anges

Resultat i kommunsektorn	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Resultat	43	-4	1	16	16	16
<i>Andel av skatter och bidrag, procent</i>	<i>3,8</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,1</i>	<i>1,3</i>	<i>1,2</i>	<i>1,2</i>
Balanskravsresultat	45	-4	11	12	11	12

Källa: ESV

Jämförelse med budgetpropositionen för 2024

Jämfört med regeringens prognos i budgetpropositionen räknar ESV med en något lägre BNP-tillväxt 2024. Bedömningarna av utvecklingen på arbetsmarknaden och av inflationen är likartade. De totala skatteintäkterna är lägre än i regeringens prognos alla år. Det är framför allt prognosen på hushållens kapitalskatter och konsumtionsskatterna som är lägre, medan skatt på arbete och skatt på företagsvinster är högre. Även statens utgifter är lägre än i regeringens prognos alla år. Jämfört med regeringen räknar ESV med ett större underskott i den offentliga sektorns finansiella sparande i år och nästa år, och gör därefter ungefär samma bedömning som regeringen.

Makroekonomisk utveckling

Både ESV och regeringen räknar med att BNP minskar i år och ökar svagt nästa år, men tillväxten är något svagare i vår prognos nästa år och åren efter det. Det är främst hushållens konsumtion som väntas öka långsammare än i prognosen i budgetpropositionen. Offentlig konsumtion ökar i stället mer alla år. Även investeringarna ökar mer 2024 och framåt. Vi räknar också med ett mindre bidrag från nettoexporten än vad regeringen gör. I löpande priser är skillnaden större då vi räknar med en lägre BNP-deflator 2024 och 2025. I slutet av prognosperioden räknar vi med en svagare tillväxt eftersom den potentiella BNP-nivån är lägre i vår prognos än i regeringens.

Tabell 16 Makroekonomiska nyckeltal, jämförelse med budgetpropositionen

Skillnad i årlig procentuell förändring i procentenheter (ESV-regeringen)

Makroekonomiska nyckeltal	2022	2023	2024	2025	2026
BNP, fasta priser	0,0	0,0	-0,3	-0,3	-0,2
BNP-gap	0,9	0,8	0,5	0,1	0,0
Sysselsatta	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,9
Arbetslöshet, nivå	0,0	0,1	0,0	-0,5	0,1
Antal arbetade timmar	0,0	0,1	-0,2	0,1	-0,8
Löner enligt KL ¹	0,0	-0,2	-0,2	-0,1	-0,2
Lönesumma	-0,1	-0,1	-0,2	0,1	-1,0
KPIF	0,0	0,0	-0,3	-0,5	-0,1
KPI	0,0	-0,1	0,1	-0,3	-0,8
Styrränta, årsgenomsnitt	0,01	0,02	0,36	0,21	-0,06
5-årig statsobligation	0,0	0,1	0,4	0,3	0,1
EUR/SEK	0,0	0,1	0,1	-0,1	-0,2
USD/SEK	0,0	0,2	0,4	0,2	0,0

¹ KL avser konjunkturlönestatistiken.

Källa: ESV

ESV och regeringen har en likartad bild av utvecklingen på arbetsmarknaden i år och nästa år. 2025 räknar vi med en långsammare ökning av arbetskraften än regeringen vilket innebär att arbetslösheten blir lägre i vår prognos. Löneökningstakten beräknas bli något lägre i vår prognos än i regeringens. Lönesumman ökar därmed också något långsammare.

Inflationen är lägre i vår prognos för KPI och KPIF. Högre räntor i ESV:s prognos medför dock att KPI 2024 är något högre än i regeringens prognos, trots lägre underliggande inflation.

Vi räknar med att styrräntan förblir högre under en något längre tid jämfört med i regeringens prognos, detsamma gäller marknadsräntorna.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster i statens budget

ESV:s prognos över de totala skatteintäkterna är lägre än i budgetpropositionen alla år. Det är framför allt bedömningen av skatt på arbete och skatt på kapital som skiljer sig åt. Skillnaden är som störst 2024. Vad gäller skatt på kapital förklaras skillnaden av att vi räknar med lägre kapitalvinster och högre företagsvinster. För skatt på arbete förklaras skillnaden främst av att vi räknar med en starkare utveckling av särskild skatt på pensionskostnader 2023 och 2024.

Tabell 17 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster i statens budget, jämförelse med budgetpropositionen

Skillnad i miljarder kronor (ESV-regeringen)

Offentliga sektorns skatteintäkter	2022	2023	2024	2025	2026
Skatt på arbete	2,3	7,6	7,8	2,1	-12,9
Skatt på kapital	6,9	-2,7	-11,5	4,6	22,0
<i>varav skatt på kapital, hushåll</i>	<i>3,4</i>	<i>-13,1</i>	<i>-22,5</i>	<i>-11,6</i>	<i>-1,2</i>
<i>varav skatt på företagsvinster</i>	<i>1,9</i>	<i>6,4</i>	<i>11,2</i>	<i>14,5</i>	<i>22,4</i>
Skatt på konsumtion och insatsvaror	-17,7	-6,3	-2,8	-8,2	-13,6
<i>varav mervärdesskatt</i>	<i>-0,2</i>	<i>1,2</i>	<i>1,4</i>	<i>-4,2</i>	<i>-9,8</i>
<i>varav energi- och koldioxidskatt</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,3</i>	<i>0,3</i>	<i>0,0</i>
<i>varav övriga skatter på energi och miljö</i>	<i>-17,5</i>	<i>-5,0</i>	<i>-0,2</i>	<i>1,2</i>	<i>1,6</i>
Restförda och övriga skatter	-0,2	-1,6	-2,6	-2,2	-0,9
Offentliga sektorns skatteintäkter	-8,7	-2,9	-9,1	-3,7	-5,5
<i>varav kommunala skatter</i>	<i>-0,4</i>	<i>-3,8</i>	<i>-5,4</i>	<i>-7,4</i>	<i>0,5</i>
<i>varav ålderspensionssystemet</i>	<i>-0,3</i>	<i>2,5</i>	<i>2,7</i>	<i>1,2</i>	<i>4,8</i>
Statens skatteintäkter	-9,4	-4,2	-11,9	-9,9	-0,2
Periodisering av skatter	-8,1	-36,7	12,4	-3,3	28,3
Övriga inkomster staten	17,5	-0,4	-17,5	-14,5	-17,3
Totala inkomster statens budget	0,0	-41,4	-16,9	-27,7	10,8

Källa: ESV

ESV:s prognos på skatt på arbete är högre än regeringens samtliga år förutom 2026. Differensen 2023–2024 förklaras till största del av att vi bedömer att intäkterna från särskild löneskatt på pensionskostnader kommer vara högre dessa år till följd av höga pensionsavsättningar i kommunsektorn. Skillnaden 2026 beror i huvudsak på att vi räknar med en lägre lönesumma.

ESV har en lägre prognos på hushållens kapitalsskatter samtliga år förutom 2022. Nästa år är prognosen 22 miljarder kronor lägre än regeringens, vilket motsvarar 28 procent. Uppskattningsvis beror ungefär 15 miljarder kronor av differensen på att vi räknar med lägre kapitalvinster.

Vår prognos på skatt på företagsvinster är högre än i budgetpropositionen samtliga år. Vi gör olika bedömning av det preliminära taxeringsutfallet för 2022 och även vinstutvecklingen 2023, vilket påverkar övriga prognosår.

Intäkterna från mervärdesskatten är något högre 2023–2024 i vår prognos än i budgetpropositionen men lägre 2025–2026. Det förklaras främst av att vi räknar med något starkare utveckling i skattebaserna för offentlig sektor 2023 men även starkare utveckling av bostadsinvesteringarna 2024. För 2025–2026 räknar vi med svagare utveckling av både bostadsinvesteringar och hushållens konsumtion.

Intäkterna från energi- och koldioxidskatt skiljer sig inte mycket åt på totalen. ESV antar lägre intäkter från skatt på elektrisk kraft, men högre intäkter från skatt på drivmedel, vilka sammantaget medför att vi har en marginellt högre prognos på intäkter från energi- och koldioxidskatt 2024 och 2025.

ESV har en högre prognos på intäkter från EU:s handel med utsläppsrätter vilket medför högre intäkter från övriga skatter på energi och miljö 2025 och 2026. För åren 2022 och 2023 utgörs skillnaden under övriga skatter på energi och miljö av de flaskhalsintäkter som betalats ut som elstöd. År 2022 redovisar regeringen flaskhalsintäkterna under inkomsttitel 1458 övriga skatter, medan de inte ingår i ESV:s redovisning. För 2023 redovisar både ESV och regeringen flaskhalsintäkterna under

inkomsttitel 1467 flaskhalsintäkter, vi räknar däremot med ett lägre belopp då ny information har tillkommit om utbetalningarnas storlek.

Statens budget – utgifter och saldo

ESV räknar med lägre utgifter samtliga år jämfört med budgetpropositionen. Störst är differensen 2023 där det framför allt är prognosen över Riksgäldskontorets nettoutlåning samt utgifterna för Arbetsmarknad och arbetsliv som skiljer sig åt. Skillnaden i år beror på olika bedömningar av bland annat förändringen på myndigheternas räntekonton och att vi gör en lägre bedömning av utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen. Jämfört med regeringen räknar ESV med ett svagare saldo samtliga år utom 2026.

Tabell 18 Utgifter i statens budget, utgiftsområden med störst skillnad jämfört med budgetpropositionen

Skillnad i miljarder kronor (ESV-regeringen)

Utgiftsområden	2023	2024	2025	2026
UO9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-2,2	-1,9	-1,2	-2,3
UO12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-1,0	-1,9	-2,5	-2,3
UO14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-2,5	-7,5	-6,9	-4,1
UO15 Studiestöd	-0,1	-2,1	-3,2	-5,0
UO16 Utbildning och universitetsforskning	-0,3	-2,3	-2,5	-2,2
UO20 Allmän miljö- och naturvård	-1,9	-3,5	-2,7	-3,2
UO24 Näringsliv	-1,2	-1,2	-0,4	-0,5
UO26 Statsskuldräntor m.m.	1,1	4,0	1,9	0,9
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-3,7	4,0	13,3	16,0
Förändring av anslagsbehållningar		10,9	3,6	-0,2
Totala utgifter statens budget	-14,4	-3,6	-4,2	-8,9
Totala inkomster statens budget	-41,4	-16,9	-27,7	10,8
Statens budgetsaldo	-27,0	-13,3	-23,5	19,7

Källa: ESV

Utgifterna för Hälsovård, sjukvård och social omsorg är lägre i ESV:s prognos alla prognosår. För i år förklaras skillnaden huvudsakligen av lägre utgifter för Bidrag till folkhälsa och sjukvård. För kommande prognosår har vi en lägre prognos för Tandvårdsförmåner, Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet och Bidrag till utveckling av socialt arbete. För 2026 är även ESV:s prognos för Kostnader för statlig assistansersättning lägre.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet för familjer och barn är i ESV:s prognos lägre alla år. Skillnaden beror till största del på att vi bedömer att både antalet barnbidrag och antalet ersättningsdagar med föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning blir lägre. Antalet familjer som berörs av Pensionsrätt för barnår har i denna prognos justerats ner kraftigt 2025–2026 till följd av SCB:s senaste befolkningsframskrivning, men skillnaderna mellan ESV och budgetpropositionen bör utöver detta vara små på anslaget.

Utgifterna för Arbetsmarknad och arbetsliv är lägre i ESV:s prognos samtliga år. Det är framför allt utgifterna för arbetslöshetsersättningen som skiljer sig åt jämfört med regeringen. Även utgifterna för aktivitetsersättning är lägre alla år jämfört med regeringen.

Utgifterna för Studiestöd är lägre i ESV:s prognos. Det beror till största del på att vi räknar med lägre utgifter för omställningsstudiestöd.

Utgifterna för Utbildning och universitetsforskning är lägre i ESV:s prognos under hela prognosperioden. Det beror bland annat på att vi inte räknar med att alla medel som anvisats i budgeten kommer att gå åt. Skillnaden mellan ESV:s prognos och budgetpropositionen är som störst inom Barn- och ungdomsutbildning, på anslagen Utveckling av skolväsendet och Bidrag till lärarlöner.

Utgifterna för Klimat, miljö- och natur är lägre i ESV:s prognos alla år. Det beror på att vi inte räknar med att alla budgeterade medel kommer att betalas ut under prognosperioden. Det är främst anslagen för klimatinvesteringar och industriklivet som är lägre i ESV:s prognos.

Utgifterna för Näringsliv är lägre 2023 i ESV:s prognos vilket delvis beror på en lägre bedömd åtgång av medlen i Brexitjusteringsreserven. 2024 förklaras den lägre prognosen i stor utsträckning av en lägre bedömning av den nya politiken i budgetpropositionen. Störst är skillnaden på anslaget för elstöd till elintensiva företag.

Räntebetalningarna på statsskulden är högre i ESV:s prognos alla år. Det beror huvudsakligen på att vi räknar med högre marknadsräntor. Dessutom är ESV:s prognos baserad på Riksgäldens senaste låneplan från oktober, medan regeringens beräkning baserades på en äldre låneplan.

Posten Riksgäldskontorets nettoutlåning är lägre i ESV:s prognos i år men högre kommande år, speciellt 2025 och 2026. I år beror skillnaden framför allt på olika bedömningar av förändringen på myndigheternas räntekonton. Kommande år är det framför allt på grund av en annan bedömning av nettot på Svenska kraftnäts konto i Riksgälden.

I budgeten finns posten Förändring av anslagsbehållningar som omvandlar de anvisade medlen för respektive utgiftsområde till en prognos på de totala utgifterna. I regel är posten negativ. Det innebär att budgetens prognos för totala utgifter är lägre än summan av utgiftsområdena och nettoutlåningen. I utfall och i ESV:s prognoser är posten fördelad på de olika utgiftsområdena. Därmed är inte beloppen på utgiftsområdena direkt jämförbara mellan ESV och budgetpropositionen och kan påverka de differenser som redovisas på olika utgiftsområden. Däremot är de totala utgifterna direkt jämförbara.

De offentliga finanserna

Jämfört med regeringen räknar ESV med ett betydligt större underskott i den offentliga sektorns finansiella sparande 2023 och 2024. Det är både i staten och kommunsektorn som sparandet är lägre. Att sparandet i staten är lägre beror framför allt på att vi räknar med lägre skatteintäkter och lägre utdelningar från statliga bolag. I kommunsektorn förklaras skillnaden främst av att vi räknar med en betydligt starkare ökning av både konsumtionen och investeringarna.

Tabell 19 Finansiellt sparande i offentlig sektor, jämfört med regeringen

Skillnad i miljarder kronor

Finansiellt sparande i offentlig sektor	2023	2024	2025	2026
Offentliga sektorns inkomster	-21	-33	-27	-40
Offentliga sektorns utgifter	17	4	-27	-38
Offentliga sektorns finansiella sparande	-38	-37	0	-2
Offentliga sektorns finansiella sparande, % av BNP	-0,6	-0,6	0,0	0,0
Staten	-10	-23	2	10
Kommunsektorn	-26	-13	-3	-11
Ålderspensionssystemet	-3	0	3	0
Strukturellt sparande, % av potentiell BNP	-0,2	-0,5	-0,4	-0,4

Källa: ESV

Att vi räknar med ett större underskott förklaras inte i någon större utsträckning av skillnader i bedömningen av konjunkturläget 2024. Det innebär att regeringen även räknar med ett bättre strukturellt sparande. I regeringens prognos ligger det strukturella sparandet på målnivån 2024 medan det tydligt avviker från målnivån i ESV:s prognos. Observera att skillnaden i BNP-gap mot regeringens prognos inte alltid avspeglar sig i motsvarande skillnad i det strukturella sparandet. Det beror på att vi har olika metoder för att beräkna effekten av gapen på det strukturella sparandet.

Revideringar sedan septemberprognosen

Jämfört med septemberprognosen väntas BNP-tillväxten bli något lägre 2024. Skatteintäkterna har minskat alla prognosår, utom 2023, vilket främst förklaras av revideringar som följer förslag på skattesänkningar i budgetpropositionen. Utgifterna har reviderats upp samtliga prognosår, främst år 2026. Sparandet i den offentliga sektorn har därmed reviderats ner 2024, 2025 och 2026.

Makroekonomisk utveckling

Konjunkturbilden är ungefär densamma som i septemberprognosen, men BNP-tillväxten har sänkts något nästa år. Lönerna ökar lite mindre men inflationen är ungefär densamma.

Tabell 20 Makroekonomiska nyckeltal, revideringar sedan septemberprognosen

Skillnad i årlig procentuell förändring i procentenheter

Makroekonomiska nyckeltal	2023	2024	2025	2026
BNP, fasta priser	0,1	-0,3	-0,1	0,3
Sysselsatta	0,0	0,0	0,2	-0,2
Arbetslöshet, nivå	0,0	0,0	-0,2	0,0
Antal arbetade timmar	0,0	0,0	0,2	-0,2
Löner enligt KL	-0,1	-0,2	0,1	0,3
Lönesumma	-0,1	-0,2	0,2	0,1
KPIF	-0,3	0,0	-0,1	-0,1
KPI	-0,3	0,3	0,1	-0,1
Styrränta, vid årets slut	0,25	0,50	0,25	0,25
10-årig statsobligation	0,1	0,2	0,2	0,2
EUR/SEK	0,0	0,1	0,2	0,1
USD/SEK	0,1	0,2	0,4	0,2

Källa: ESV

Det som framför allt förklarar revideringen av BNP nästa år är att investeringarna har sänkts, främst i staten.

Bedömningen av arbetsmarknadens utveckling är i stort sett oförändrad sedan septemberprognosen.

Timlönerna har sänkts något då löneglidningen väntas bli lite lägre än vi räknade med tidigare. Därmed är även lönesumman lägre än i föregående prognos.

Inflationen enligt KPIF har reviderats ner framför allt till följd av att elpriserna har varit lägre än förväntat och att priserna väntas bli lägre även framöver jämfört med den bedömning som gjordes i föregående prognos. Högre räntor jämfört med föregående prognos medför att KPI har reviderats upp 2024 och 2025.

Signaler från Riksbanken om ytterligare räntehöjningar har gjort att styrräntan har höjts lite både i år och nästa år. Jämfört med föregående prognos inleds räntesänkningarna lite senare och styrräntan förblir på en något högre nivå. Höjningen har också föranlett en upprevidering av de långa marknadsräntorna.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget

Sedan septemberprognosen har skatteintäkterna reviderats ner samtliga år utom 2023. Nedrevideringen förklaras till största del av förslag på skattesänkningar i budgetpropositionen, där framförallt konsumtionsskatterna men även direkt skatt på arbete sänktes. Skatt på företagsvinster har däremot reviderats upp.

Tabell 21 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster i statens budget, revideringar sedan septemberprognosen

Skillnad i miljarder kronor

Offentliga sektorns skatteintäkter	2022	2023	2024	2025	2026
Skatt på arbete	0,5	-3,1	-4,6	-1,7	-1,6
Skatt på kapital	-0,8	10,3	7,9	8,7	15,4
<i>varav skatt på kapital, hushåll</i>	<i>0,0</i>	<i>0,2</i>	<i>-3,0</i>	<i>-3,0</i>	<i>0,0</i>
<i>varav skatt på företagsvinster</i>	<i>-1,9</i>	<i>8,7</i>	<i>9,2</i>	<i>8,8</i>	<i>11,3</i>
Skatt på konsumtion och insatsvaror	-0,4	-4,6	-12,2	-14,6	-14,4
<i>varav mervärdesskatt</i>	<i>-0,4</i>	<i>-1,8</i>	<i>-4,0</i>	<i>-5,3</i>	<i>-5,0</i>
<i>varav energi- och koldioxidskatt</i>	<i>0,0</i>	<i>0,2</i>	<i>-5,9</i>	<i>-6,8</i>	<i>-6,9</i>
<i>varav övriga skatter på energi och miljö</i>	<i>0,0</i>	<i>-1,0</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,7</i>
Restförda och övriga skatter	0,0	-0,1	-0,4	-0,3	-0,3
Offentliga sektorns skatteintäkter	-0,7	2,5	-9,2	-7,8	-0,9
<i>varav kommunala skatter</i>	<i>0,1</i>	<i>-2,5</i>	<i>-3,8</i>	<i>-2,2</i>	<i>-3,9</i>
<i>varav ålderspensionssystemet</i>	<i>0,0</i>	<i>0,4</i>	<i>0,6</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,6</i>
Statens skatteintäkter	-0,9	5,4	-4,8	-5,6	2,5
Periodisering av skatter	0,9	-0,8	7,5	-17,9	16,7
Övriga inkomster staten	0,0	2,6	0,4	-3,5	-3,8
Totala inkomster statens budget	0,0	7,3	3,1	-26,9	15,4

Källa: ESV

Intäkterna från skatt på arbete har reviderats ner hela prognosperioden, vilket underliggande förklaras av att lönesumman är nedreviderad. Nedrevideringen av skatt på arbete i år förklaras således av att lönesumman är lägre än vad den var i september samt att en kompensation för förhöjt grundavdrag för personer födda 1957 minskar skatt på arbete. Nästa år och åren framåt, beror nedrevideringen utöver den lägre lönesumman på förslag om skattesänkningar i budgetpropositionen. De

skattesänkningar som framförallt påverkar är det höjda grundavdraget för äldre samt det tillfälligt utökade rot-avdraget. Att nedrevideringen är lägre 2025 och 2026 än 2024 förklaras av att transfereringsinkomsterna har reviderats upp från och med 2025. År 2026 har skatt på arbete även reviderats ner på grund av en senareläggning av höjningen av åldesgränsen för att ta del av det förhöjda grundavdraget till 2027. .

Hushållens kapitalskatter har reviderats ner 2024 och 2025 till följd av att hushållens ränteutgifter har reviderats upp mer än ränteinkomsterna och schablonintäkterna. Det förklaras av att hushållens genomsnittliga låneränta är mer uppreviderad än inkomsträntan och statslåneräntan samt av att hushållens lån är något större än tillgångarna på bankkonton och investeringssparkonton.

Intäkter från skatt på företagsvinster har reviderats ner något 2022 på grund av att vi har fått ett uppdaterat preliminärt taxeringsutfall för 2022. Övriga år är i stället uppreviderade, bland annat till följd av att de preliminära månadsutfallen är fortsatt mycket starka. Den nya bedömningen av 2023 påverkar även efterföljande prognosår.

Avkastningsskatten har reviderats upp från och med 2024 eftersom vi räknar med en högre statslåneränta än tidigare.

Riskskatten för kreditinstitut har reviderats upp hela prognosperioden på grund av det uppdaterade preliminära taxeringsutfallet för 2022.

De totala momsintäkterna 2023 har reviderats ner något till följd av svagare utfall under årets första tre kvartal. Åren 2024 och framåt revideras momsintäkterna ner till följd av försämrade makrobild. Här är det framförallt hushållens konsumtion som väntas bli lägre än bedömningen i septemberprognosen.

Intäkterna från energi- och koldioxidskatten har reviderats ner till följd av förslag om sänkt skatt på bensin och diesel i budgetpropositionen för 2024. Intäkterna från övriga skatter på energi och miljö har reviderats ner till följd av förslag om att skatt på plastbärkassar ska slopas från och med november 2024.

Statens budget – utgifter och saldo

Utgifterna har reviderats upp samtliga år, framför allt 2024–2026. Förslag i budgetpropositionen bidrar till ökade utgifter i flera utgiftsområden. Störst är upprevideringen för Allmänna bidrag till kommuner. Utgifterna för Arbetsmarknad och arbetsliv beräknas däremot bli lägre alla år. Det beror främst på att utgifterna för arbetsmarknadspolitiska program och insatser blir lägre. Utgifterna för Statsskuldräntor har reviderats upp för samtliga prognosår, på grund av högre marknadsräntor och svagare krona.

Tabell 22 Utgifter på statens budget, utgiftsområden som har reviderats mest sedan septemberprognosen

Skillnad i miljarder kronor

Utgiftsområden	2023	2024	2025	2026
UO3 Skatt, tull och exekution	0,0	3,5	0,6	0,6
UO4 Rättsväsendet	0,4	1,8	3,8	7,5
UO6 Försvar och samhällets krisberedskap	0,4	1,0	1,5	8,8
UO9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	0,1	3,3	5,9	4,8
UO10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	1,8	2,5	1,6	0,7
UO14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-0,7	-2,8	-2,0	-0,7
UO16 Utbildning och universitetsforskning	-0,2	2,4	1,4	1,1
UO20 Allmän miljö- och naturvård	0,5	2,4	3,3	3,7
UO25 Allmänna bidrag till kommuner	0,0	12,1	10,9	11,7
UO26 Statsskuldräntor m.m.	1,4	4,9	3,7	3,5
Riksgäldskontorets nettoutlåning	4,0	4,2	4,3	4,1
Kassamässig korrigerig	-2,1	0,0	0,0	-1,9
Totala utgifter statens budget	6,0	36,5	39,6	52,7
Totala inkomster statens budget	7,3	3,1	-26,9	15,4
Statens budgetsaldo	1,4	-33,4	-66,5	-37,4

Källa: ESV

Utgifterna för Skatt, tull och exekution har reviderats upp 2024. Upprevideringen beror på det nya anslaget med kompensation för förhöjt grundavdrag för dem födda 1957 som presenterades i budgetpropositionen för 2024.

Utgifterna för Rättsväsendet har reviderats upp samtliga år. Det beror på förslag i budgetpropositionen för 2024 där främst Polismyndigheten och Kriminalvården får ökade medel.

Utgifterna för Försvar och samhällets krisberedskap har reviderats upp samtliga år. Upprevideringen av utgifterna förklaras främst av förslag som framkommit i budgetpropositionen för 2024 om förstärkt förmåga av det militära försvaret, natoavgift och utökade materialanskaffningar.

Nästa år har utgifterna för Hälsovård, sjukvård och social omsorg reviderats upp. Det är framförallt allt på grund av förslaget i budgetpropositionen för 2024 om ett sektorsbidrag till regionerna. Även åren 2025 och 2026 revideras utgifterna upp efter förslag i budgetpropositionen om förlängd psykiatrisatsning och bemanningssatsning inom socialtjänsten. År 2025 revideras dessutom utgifterna upp efter förslag om ökade insatser för att korta vårdköerna.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning har reviderats upp samtliga år. Det beror främst på att antalet nettodagar i sjukpenningen har höjts då utfallen varit högre än väntat. Nivån på ersättningen har också höjts till följd av utfall. Utgifterna för Aktivitets- och sjukersättningen har justerats upp 2025–2026 till följd av att prisbasbeloppet höjts. Resterande del av höjningen, som rör alla år, förklaras främst av att antalet personer som får ersättningarna har höjts.

Utgifterna för Arbetsmarknad och arbetsliv beräknas bli lägre alla år. Det beror främst på att utgifterna för arbetsmarknadspolitiska program och insatser blir lägre. I budgetpropositionen för 2024 föreslås minskade medel för matchningstjänster och introduktionsjobb. Antal nystartsjobb väntas också bli lägre vilket gör att utgifterna

för Nystartsjobb, etableringsstöd och stöd för yrkesintroduktionsanställningar inte blir lika höga.

Utgifterna för Utbildning och universitetsforskning har sänkts marginellt 2023 på grund av utfall, men höjts övriga år till följd av förslag i budgetpropositionen för 2024. Tillskotten är som störst inom Barn och ungdomsutbildning samt Komvux och yrkeshögskola, medan Universitet och högskolor får minskade medel framför allt 2026.

Utgifterna för Klimat, miljö och natur har reviderats upp samtliga prognosår. Det beror på förslag om tillskott i budgetpropositionen för 2024. De största ökningarna rör anslagen för klimatinvesteringar och klimatpremier.

Utgifterna för Allmänna bidrag till kommuner har reviderats upp. Upprevideringen beror på förslag i budgetpropositionen för 2024 där bland annat det generella statsbidraget höjs upp med 10 miljarder kronor.

Utgifterna för Statsskuldräntor har reviderats upp för samtliga prognosår. Det beror på högre marknadsräntor och svagare krona.

Riksgäldskontorets nettoutlåning har reviderats upp alla år. Det beror främst på att kapacitetsavgifterna är nedreviderade alla år vilket gör att behållningen på Svenska kraftnäts konto beräknas bli lägre. Detta ger en högre nettoutlåning. Även prognosen för infrastrukturårlån är uppreviderad, framför allt i år, på grund av förseningar och högre kostnader för Västsvenska infrastrukturpaketet.

Posten Kassamässig korrigerings har justerats ner i år och 2026. Det beror på en auktion som Post- och telestyrelsen genomförde i september av frekvensband. Försäljningsinkomsterna betalas in 2023 och 2026 medan intäkterna på inkomstsidan periodiseras under avtalsperioden 2026 till 2048 respektive 2050.

De offentliga finanserna

Sparandet i den offentliga sektorn har sänkts alla år. Det är framför allt i staten som sparandet har reviderats ner till följd av förslag om skattesänkningar och utgiftsökningar i budgetpropositionen. Men skatteintäkterna har sänkts mer än vad som förklaras av regeländringar.

Tabell 23 Finansiellt sparande i offentlig sektor, jämfört med föregående prognos

Skillnad i miljarder kronor

Finansiellt sparande i offentlig sektor	2023	2024	2025	2026
Offentliga sektorns inkomster	-1	-17	-13	-6
Offentliga sektorns utgifter	3	18	26	42
Offentliga sektorns finansiella sparande	-4	-35	-39	-48
Staten	3	-38	-44	-51
Kommunsektorn	-6	2	4	2
Ålderspensionssystemet	-1	2	2	3

Beslut, förslag eller aviseringar som inte har beaktats i prognosen

ESV:s prognoser ska fungera som beslutsunderlag. I prognosen inkluderas därför enbart av riksdagen fattade beslut samt propositioner från regeringen.

Riksbanken har aviserat att man under nästa år kommer att göra en framställan till riksdagen om kapitaltillskott, men det har inte beaktats i prognosen. Se faktaruta i avsnittet De budgetpolitiska målen i ESV:s marsprognos 2023.

Utgifterna för att återställa E6 efter jordskredet i Stenungsund kommer enligt Trafikverket uppgå till ”betydande belopp” och merparten kommer att belasta 2024. Men det råder stor osäkerhet kring hur stora utgifterna blir och de har därför inte inkluderats i prognosen än.

Prognosberäkningarna slutfördes den 10 november 2023.

Tabellbilaga

Tabell 24 Sammanfattande nyckeltal

Sammanfattande nyckeltal	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, fasta priser, proc. utv.	2,0	-2,2	6,1	2,8	-0,9	0,7	2,6	2,9	1,7
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerad, proc. utv.	2,0	-2,4	6,0	2,8	-0,6	0,7	2,9	2,7	1,5
Hushållens konsumtion, proc. utv.	0,7	-3,2	6,3	1,9	-2,0	1,2	2,4	3,0	2,2
Offentlig konsumtion, proc. utv.	0,3	-1,8	3,3	0,0	1,6	0,8	1,3	0,3	-0,3
Investeringar, proc. utv.	-0,3	1,7	7,1	6,2	-2,2	0,4	4,2	4,8	3,0
Lager, bidrag till BNP-förändringen	-0,1	-0,7	0,4	1,1	-0,5	-0,2	0,0	0,2	0,0
Export, proc. utv.	6,0	-5,5	11,1	7,0	1,0	1,3	2,8	3,6	3,4
Import, proc. utv.	2,1	-6,0	11,6	9,3	-0,2	1,3	2,9	3,6	3,6
Real disponibel inkomst, proc. utv.	2,2	-0,3	4,0	-0,1	-2,5	1,1	2,4	2,1	1,3
Hushållens sparande, exklusive tjänste- och premiepensioner, andel av disponibel inkomst	7,0	9,7	7,6	5,8	5,3	5,3	5,2	4,4	3,5
Lönesumma, proc. utv.	3,8	0,8	6,1	6,4	5,0	3,7	4,6	4,4	4,1
Arbetade timmar, kalenderkorrigerade, proc. utv.	-0,2	-3,8	2,3	2,3	1,8	0,0	0,7	0,5	0,3
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	7,0	8,5	8,8	7,5	7,7	8,2	7,8	7,5	7,6
Finansiellt sparande i offentlig sektor, mdkr	27	-141	1	66	-51	-81	-29	38	97
Finansiellt sparande i offentlig sektor, proc. av BNP	0,5	-2,8	0,0	1,1	-0,8	-1,3	-0,4	0,5	1,3
Strukturellt sparande	0,2	-1,1	-0,9	0,3	0,0	-0,2	0,1	0,6	1,3
Offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden), proc. av BNP	35,6	39,9	36,5	32,9	30,7	31,7	32,1	30,8	29,0
Skattekvot, proc. av BNP	42,8	42,4	42,6	41,8	41,2	40,7	40,8	40,8	41,0
Totala utgifter på statens budget, mdkr	944	1 219	1 113	1 123	1 243	1 327	1 373	1 383	1 380
Takbegränsade utgifter, mdkr	1 308	1 501	1 551	1 559	1 579	1 673	1 719	1 739	1 759
varav Ålderspensionssystemet, mdkr	318	329	335	348	361	369	383	396	413
Marginal till utgiftstaket, mdkr	43	242	144	75	86	74	108	127	
Budgetsaldo, mdkr	112	-221	78	164	-4	-20	-62	20	64
Statsskuld, proc. av BNP	20,9	24,2	20,9	17,2	16,0	16,0	16,3	15,2	13,7

Källa: SCB och ESV

Tabell 25 Inkomster på statens budget 2019–2027

Miljarder kronor

Inkomster på statens budget	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Skatt på arbete	1 265,6	1 250,5	1 329,1	1 400,8	1 471,9	1 518,2	1 576,0	1 646,6	1 720,6
<i>Direkta skatter</i>	660,8	668,7	694,3	724,7	745,9	760,5	791,9	827,9	868,7
Kommunal skatt	748,2	766,1	806,4	852,4	891,1	923,6	964,3	1 004,5	1 053,1
Statlig skatt	56,3	50,3	56,3	61,0	56,1	62,7	62,6	65,2	69,0
Jobbskatteavdrag	-126,8	-128,1	-131,8	-146,3	-158,8	-181,0	-189,7	-195,1	-204,9
Husavdrag	-15,3	-16,8	-18,9	-19,2	-18,8	-20,7	-21,0	-22,2	-23,5
Övrigt	-1,6	-2,8	-17,8	-23,2	-23,7	-24,1	-24,3	-24,5	-25,0
<i>Indirekta skatter</i>	604,8	581,8	634,7	676,1	726,0	757,7	784,1	818,7	851,9
Arbetsgivaravgifter	588,6	594,9	629,3	669,5	703,5	729,0	762,2	796,9	829,7
Egenavgifter	11,1	11,7	11,5	11,8	11,9	12,1	12,2	12,4	12,6
Särskild löneskatt	49,4	50,8	51,9	58,0	66,9	71,3	66,1	68,9	71,6
Nedsättningar	-3,7	-34,9	-15,4	-17,4	-8,3	-5,4	-5,4	-5,4	-5,5
Tjänstegruppliv m.m.	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7
Avgifter till premiepensionssystemet	-41,1	-41,3	-43,2	-46,4	-48,6	-49,9	-51,8	-54,7	-57,2
Skatt på kapital	282,2	271,8	355,9	369,7	351,5	365,6	393,6	424,8	438,9
Skatt på kapital, hushåll	69,6	66,0	104,6	92,5	64,3	59,0	73,4	90,1	93,3
Skatt på företagsvinster	153,4	149,3	183,6	197,4	202,9	210,9	218,2	230,9	239,4
Avkastningsskatt	5,3	5,6	6,7	8,3	18,0	30,0	34,2	33,7	34,4
Fastighetsskatt	34,4	34,6	36,1	38,6	39,6	41,5	43,2	44,2	44,5
Stämpelskatt	12,3	12,7	15,5	15,8	11,2	11,5	11,9	12,3	12,6
Kupongskatt m.m.	7,2	3,6	9,4	12,3	9,9	7,0	7,0	8,0	9,0
Riskskatt för kreditinstitut				4,7	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6
Skatt på konsumtion och insatsvaror	603,8	609,1	658,3	719,5	743,4	731,0	760,9	793,5	822,9
Mervärdesskatt	461,3	467,9	511,0	559,6	566,6	585,6	612,8	643,2	668,2
Skatt på tobak m.m.	11,9	11,9	11,9	13,2	11,3	11,4	11,5	11,5	11,8
Skatt på etylalkohol	4,5	5,2	5,6	5,5	5,6	5,8	5,9	6,0	6,1
Skatt på vin m.m.	6,1	6,6	6,6	6,5	6,9	7,3	7,4	7,4	7,5
Skatt på öl	4,3	4,5	4,5	4,6	4,8	5,2	5,2	5,2	5,3
Energiskatt	52,2	52,6	53,8	44,7	43,5	43,2	44,4	45,9	48,0
Koldioxidskatt	22,2	20,4	21,9	21,2	23,3	25,3	25,8	25,4	25,7
Övriga skatter på energi och miljö	7,8	6,1	5,4	25,7	43,4	8,6	8,4	8,5	9,2
Skatt på vägtrafik	20,7	21,6	22,5	22,5	22,0	22,1	22,1	22,1	22,2
Skatt på import	6,9	6,2	7,3	9,3	9,2	9,6	9,9	10,4	10,8
Övriga skatter	5,9	6,2	7,6	6,6	6,7	7,1	7,6	7,9	8,1
Restförda och övriga skatter	11,5	6,8	-6,7	10,4	8,3	9,5	10,9	9,2	15,0
Restförda skatter	-5,0	-10,0	-16,1	-13,7	-13,7	-13,7	-12,7	-10,7	-9,7
Övriga skatter	16,5	16,8	9,4	24,0	21,9	23,2	23,6	19,8	24,6
Totala skatteintäkter	2 162,9	2 138,2	2 336,6	2 500,3	2 575,0	2 624,4	2 741,4	2 874,1	2 997,4
EU-skatter	6,9	6,2	7,3	9,3	9,2	9,6	9,9	10,4	10,8
Offentliga sektorns skatteintäkter	2 156,1	2 131,9	2 329,2	2 491,0	2 565,8	2 614,9	2 731,5	2 863,7	2 986,5
Kommunalskatt	766,8	785,4	827,1	873,9	913,6	947,8	989,3	1 030,3	1 079,0
Avgifter till ålderspensionssystemet	266,5	269,1	283,5	300,8	314,0	326,2	341,9	357,0	371,5
Statens skatteintäkter	1 122,7	1 077,5	1 218,7	1 316,2	1 338,2	1 340,8	1 400,3	1 476,4	1 536,0
Periodiseringar	-12,8	-41,9	16,4	9,4	-16,4	4,8	-16,0	-3,6	-14,9
Uppbördsförskjutningar	9,0	4,9	-23,8	20,9	34,7	18,4	-0,2	-1,9	-10,9
Betalningsförskjutningar	-23,9	-17,1	40,7	-8,0	-39,0	-39,5	-24,7	-7,7	-5,9

ESV:s Novemberprognos

Inkomster på statens budget	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
varav kommuner	-3,4	-7,0	36,4	34,3	-12,0	-19,6	-7,8	-1,2	0,4
varav AP-systemet	-1,0	-1,1	7,3	-0,6	1,7	-1,7	1,2	1,3	1,2
varav privat sektor	-18,9	-8,7	-3,7	-43,1	-29,9	-19,9	-19,8	-9,8	-9,8
varav kyrkan	-0,7	-0,4	0,5	1,4	0,9	1,8	1,7	2,0	2,3
varav EU	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0
Anstånd	2,2	-29,7	-0,5	-3,5	-12,1	25,9	8,9	5,9	1,9
1000 Statens skatteinkomster	1 109,4	1 037,4	1 235,1	1 308,1	1 322,0	1 345,5	1 384,3	1 472,8	1 521,1
Övriga inkomster	-53,8	-38,8	-43,8	-22,0	-82,7	-38,2	-73,5	-69,3	-77,9
2000 Inkomster av statens verksamhet	35,3	46,1	43,3	71,9	54,7	40,8	40,4	41,2	42,9
3000 Inkomster av försäld egendom	0,0	0,8	0,0	0,9	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	0,8	0,7	1,1	1,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7
5000 Kalkylmässiga inkomster	14,2	16,2	17,8	18,2	19,9	21,6	22,5	24,2	25,4
6000 Bidrag från EU m.m.	12,6	14,2	14,6	15,6	17,3	46,6	17,1	17,8	13,2
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-116,7	-116,9	-120,6	-130,0	-176,0	-147,7	-154,2	-153,2	-160,2
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala inkomster	1 055,5	998,5	1 191,3	1 286,1	1 239,3	1 307,4	1 310,9	1 403,5	1 444,2
Totala utgifter	943,6	1 219,1	1 113,4	1 122,5	1 243,1	1 327,5	1 372,8	1 383,1	1 380,4
Budgetsaldo	111,9	-220,6	77,9	163,6	-3,8	-20,1	-61,9	20,4	63,8

Anm.: Samtliga belopp redovisas i innevarande års budgetstruktur. Kapacitetsavgifterna om 17,6 miljarder kronor 2022 respektive 34,1 miljarder kronor 2023 redovisas under Övriga skatter på energi och miljö i tabellen ovan.

Källa: SKV och ESV

Tabell 26 Utgifter på statens budget 2019–2027

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1 Rikets styrelse	15,0	15,7	16,4	17,6	18,3	18,8	18,5	19,5	19,2
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	16,6	17,0	16,9	17,3	18,9	20,8	21,7	22,0	22,3
3 Skatt, tull och exekution	11,5	12,1	12,5	12,8	13,3	16,9	14,2	14,5	14,8
4 Rättsväsendet	49,4	53,0	57,2	61,5	69,2	76,4	83,3	90,4	92,1
5 Internationell samverkan	2,3	2,1	1,8	3,4	2,2	2,3	2,1	2,2	2,2
6 Försvar och samhällets krisberedskap	60,5	63,0	70,5	83,5	96,8	124,7	139,1	139,4	138,9
7 Internationellt bistånd	44,2	46,5	47,5	46,2	47,2	48,6	49,2	49,4	49,3
8 Migration	11,8	9,6	8,2	11,7	12,9	13,2	12,7	10,1	10,5
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	79,6	101,8	138,0	118,2	107,9	108,4	107,7	103,1	99,8
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	97,9	117,9	113,1	114,3	110,5	117,9	118,2	119,0	119,7
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34,5	36,7	38,0	46,3	56,5	62,3	63,6	60,3	58,9
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	97,3	99,9	101,1	101,1	101,9	104,2	106,7	110,4	113,5
13 Integration och jämställdhet	13,4	8,5	6,2	5,4	4,5	3,8	3,9	4,5	3,9
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	77,0	87,2	91,9	78,4	79,2	84,5	86,8	86,6	87,2
15 Studiestöd	22,8	25,1	26,6	25,5	25,5	28,5	30,7	32,4	33,8
16 Utbildning och universitetsforskning	78,5	83,0	91,4	93,0	93,2	97,2	96,9	96,8	97,4
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	15,8	20,4	22,7	19,7	16,7	16,6	16,6	16,3	16,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	3,1	3,8	5,2	7,7	6,0	5,3	2,7	2,1	1,5
19 Regional utveckling	3,3	3,2	3,2	3,4	3,9	3,4	3,6	3,9	3,7
20 Klimat, miljö och natur	9,4	11,0	16,7	20,7	17,7	15,8	12,6	13,0	13,7
21 Energi	2,3	3,4	3,4	12,6	4,4	5,2	5,2	4,4	1,8
22 Kommunikationer	58,6	65,2	72,1	72,9	80,7	81,3	89,5	94,5	98,6
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	20,8	20,0	19,6	21,9	18,6	23,3	20,6	19,4	20,2
24 Näringsliv	7,3	60,4	30,4	10,3	9,5	8,3	7,2	6,9	6,5
25 Allmänna bidrag till kommuner	120,1	158,0	153,2	157,0	157,9	174,4	169,1	169,8	167,2
26 Statsskuldsräntor m.m.	22,2	19,6	-1,3	27,2	31,6	24,5	29,8	27,8	24,5
27 Avgiften till Europeiska unionen	37,7	47,2	52,3	48,2	43,9	41,6	53,0	52,4	52,5
Summa utgiftsområden	1 012,9	1 191,1	1 214,7	1 238,0	1 248,9	1 328,1	1 365,1	1 371,2	1 370,1
Summa utgiftsområden exklusive räntor	990,7	1 171,5	1 216,0	1 210,8	1 217,4	1 303,6	1 335,3	1 343,5	1 345,7
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-66,9	21,3	-97,0	-110,9	-4,1	-1,0	7,3	13,5	9,9
Kassamässig korrigering	-2,4	6,8	-4,3	-4,5	-1,7	0,4	0,4	-1,6	0,4
Totala utgifter	943,6	1 219,1	1 113,4	1 122,5	1 243,1	1 327,5	1 372,8	1 383,1	1 380,4
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	317,6	329,4	334,6	347,9	361,5	368,9	383,2	395,8	413,0
Summa takbegränsade utgifter	1 308,3	1 500,8	1 550,6	1 558,7	1 578,8	1 672,5	1 718,5	1 739,3	1 758,6
Totala inkomster	1 055,5	998,5	1 191,3	1 286,1	1 239,3	1 307,4	1 310,9	1 403,5	1 444,2
Budgetsaldo	111,9	-220,6	77,9	163,6	-3,8	-20,1	-61,9	20,4	63,8

Anm.: Utgiftsområdena redovisas enligt strukturen i budgetpropositionen för 2024.

Källa: ESV

Kontaktpersoner

Område	Namn	Telefonnummer
Utgifter	Anna Daniels	08-690 44 16
Utgifter	Karin Edlund	08-690 44 58
Inkomster	Martin Nilsson-Öst	08-690 44 79
Inkomster	Björn Andersson	08-690 44 01
Makroekonomisk utveckling	Ann-Sofie Öberg	08-690 43 88
Makroekonomisk utveckling	Thomas Wilhelmsson	08-690 44 62
Offentliga finanser och budgetpolitiska mål	Ann-Sofie Öberg	08-690 43 88
Offentliga finanser och budgetpolitiska mål	Thomas Wilhelmsson	08-690 44 62

Kontakt via e-post: fornamn.efternamn@esv.se, prognos@esv.se

Svensk ekonomi befinner sig i en lågkonjunktur och BNP minskar i år. Nästa år fördjupas lågkonjunkturen och arbetslösheten stiger. Skatteintäkterna ökar långsammare när konjunkturen bromsar in. Samtidigt ökar utgifterna betydligt mer än inkomsterna. Det strukturella sparandet ligger strax under målnivån i år men försvagas ytterligare 2024 och avviker då tydligt från målnivån. Framför allt statens högre utgifter till följd av inflationen, ökade försvarsutgifter och andra åtgärder i budgetpropositionen för 2024 bidrar till att underskottet växer. Samtidigt är skulden i offentlig sektor låg. Ett normalt konjunkturläge nås 2026.

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna

Ekonomistyrningsverket
Drottninggatan 89
Box 45316
104 30 Stockholm
Tfn 08-690 43 00
www.esv.se